

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ»

(075)

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ, ΑΠΘ.

Δοξάνης Γ, καθηγητής

2014-15

Θεματικές ενότητες Κοινωνικής Αθλητικής Ψυχολογίας

- Εισαγωγή στην Κοινωνική Αθλητική Ψυχολογία. Σχέση με Ψυχολογία και Κοινωνιολογία
Πεδίο μελέτης. Πεδίο εφαρμογών

Η ψυχολογία της κοινωνικοποίησης στον αθλητισμό.

Ψυχοκοινωνικές πτυχές του Παιδικού Αθλητισμού.

- Οι στάσεις στον αθλητισμό. Στάσεις και άσκηση. Τροποποίηση των στάσεων προς την άσκηση.

Η ψυχοκοινωνική ερμηνεία της βίας στους αθλητικούς χώρους.

Η ηθική ανάπτυξη στον αθλητισμό. Αθλητισμός και διαμόρφωση χαρακτήρα. Ηλικία και επίπεδα ηθικής ανάπτυξης στον αθλητισμό

I. Κοινωνική Αθλητική Ψυχολογία: Εισαγωγή

- Ελλιπής η εικόνα μελέτης του ατόμου μεμονωμένα. Ο άνθρωπος είναι πολιτικό ον.
- Σχέση με Αθλητική Ψυχολογία και Κοινωνιολογία
- Κοινωνική Αθλητική Ψυχολογία και Φυσική Δραστηριότητα

Ανθρωπος, Περιβάλλον, Αλληλεπίδραση

Ανθρωπος

- Προσωπικότητα, Νοημοσύνη, Μάθηση, Αντίληψη, Συναισθήματα

Περιβάλλον

Ευρεία έννοια. Οικολογικές και κοινωνικές παράμετροι.

Διαδικές σχέσεις, Οικογένεια, Κοινωνικές ομάδες, Σχολική τάξη, Συνάδελφοι, πολυκατοικία κ.ά

Θεσμοί: Εκπαίδευση, Θρησκεία, Νομικό καθεστώς

Οικολογία: Περιβάλλον (κλίμα), αστικό-αγροτικό περιβάλλον

Κοινωνίες (ήθη, έθιμα)

Αλληλεπίδραση

- Λέξη κλειδί. Συμπεριφορισμός (Παθητικός δέκτης)
- Στην Κ.Ψ. δεν επηρεάζεται μόνο, αλλά επηρεάζει.

Ορισμοί

Κοινωνική Ψυχολογία

- Η επιστήμη που μελετάει τα πώς και τα γιατί της ανθρώπινης κοινωνικής συμπεριφοράς
- Η επιστήμη που μελετάει την ανθρώπινη συμπεριφορά στο κοινωνικό περιβάλλον

- Είναι η επιστημονική μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όπως αυτή επηρεάζεται από την παρουσία, τη συμπεριφορά και τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς άλλων ανθρώπων, ατομικά και συλλογικά, στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον.

Π.χ.

Ο μπαμπάς μαλώνει το παιδί για παραπτώματα

Ο καθηγητής ΦΑ διδάσκει κολύμπι

2 φίλοι συναντώνται και πάνε για μπάλα μαζί

Το παιδί στο Δημοτικό θεωρεί πιο σημαντικό νάναι καλός στο ποδόσφαιρο παρά στα μαθήματα

Ο προπονητής θέλει να τα παρατήσει ...

Ο προπονητής δυσκολεύεται να επιβάλει πειθαρχία

Προσανατολισμός Κοινωνικής Αθλητικής Ψυχολογίας

Εξέχουσα θέση κατέχει η διαδικασία της κοινωνικής επιρροής, που εμφανίζεται οποιοδήποτε το άτομο αντιδρά στην πραγματική ή υποτιθέμενη παρουσία ενός ή περισσοτέρων άλλων

Μορφές κοινωνικής επιρροής:

Αλληλεπίδραση ατόμου - ατόμου

Αλληλεπίδραση ατόμου - ομάδας

Αλληλεπίδραση ομάδας - ομάδας

Θεωρίες Κοιν. Ψυχολογίας

Απέτυχε η προσπάθεια για μεγαθεωρίες (Ψυχανάλυση: τα αίτια χένεσης πολιτισμού είναι το οιδιπόδειο των προγόνων)

Οι σχέσεις ατόμου-κοινωνίας είναι πολύπλοκες

Σύγχρονη τάση: Μικρές θεωρίες πλήρως τεκμηριωμένες. Π.χ. Ηγεσία

Σχέση με άλλες συναφείς επιστήμες

*** Η ΚΑΨ δίνει έμφαση κυρίως**

- * Στο άτομο ως μετέχον στην κοινωνική σχέση
- * Στην κατανόηση της διαδικασίας κοινωνικής επιρροής

Η Κοινωνιολογία

- * Εμφαση στα κοινωνικά ή πολιτιστικά συστήματα όπου ζει το άτομο (η ομάδα, οι δεσμοί, η κοινωνία)

Η Ψυχολογία

- * Εμφαση στη συμπεριφορά του ατόμου

Η Ανθρωπολογία

- αξίες, ήθη, έθιμα πρωτόγονων κοινωνιών

Η Παιδαγωγική

- Ρόλος δασκάλου δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσεων. Συνεχίζει κοινωνικοποίηση
- Το σχολείο η πρώτη επαφή με κοινωνία
- Διαμορφώνει γνώση για εαυτό και ικανότητες.
- Rosenthal effect

Η Ψυχιατρική

- Υπάρχει κλάδος κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Ξεπερασμένη η άποψη ότι οι ψυχικές παθήσεις οφείλονται σε νευρολογικές αιτίες
- Μεγάλο μέρος ψυχικών παθήσεων έχουν κοινωνική προέλευση.
 - Εξάλειψη εκτεταμένης οικογένειας

Κλασικά πειράματα Κοινωνικής Ψυχολογίας

Asch

Sheriff

Milgram

Moscovici

Ενδεικτικά Θέματα Κοινωνικής Αθλητικής Ψυχολογίας

Συνοχή ομάδας

Η Λούφα στον αθλητισμό

Αποτελεσματικότητα ηγεσίας στον αθλητισμό,

Μορφές ηγεσίας στον αθλητισμό,

Αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ του προπονητή και του αθλητή,

Το πλεονέκτημα της έδρας,

Η ηρωοποίηση στον αθλητισμό

Συμμόρφωση και υπακοή στον αθλητισμό

Παρεκκλίσεις (πχ., χουλιγκανισμός) στον αθλητισμό,

Επιθετικότητα ή/και βία στον αθλητισμό

Σύγκρουση ρόλων, χένους στον αθλητισμό

Ζητήματα φυλών και έθνους στον αθλητισμό

Αθλητισμός και θρησκεία

Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις του εθελοντισμού

Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της οπαδοποίησης

II. Η Ψυχολογία της Κοινωνικοποίησης στον Αθλητισμό

*Κοινωνικοποίηση:
Ορισμός*

Η Κοινωνικοποίηση

Είναι μια ενεργητική διαδικασία μάθησης και κοινωνικής ανάπτυξης

Εμφανίζεται όταν αλληλεπιδρούμε με άλλους

Σχετίζεται με το σχηματισμό ιδεών για το ποιοι είμαστε και τι είναι σημαντικό στη ζωή μας

Η Λειτουργική προσέγγιση

Βασίζεται στο Μοντέλο της εσωτερίκευσης και σχετίζεται με:

Τα χαρακτηριστικά όσων κοινωνικοποιούνται

Τους ανθρώπους και τους δεσμούς που πραγματοποιούν την κοινωνικοποίηση

Τα συγκεκριμένα αποτελέσματα της κοινωνικοποίησης π.χ. Τα είδη μάθησης που εμφανίζονται

Η Συγκρουσιακή Προσέγγιση

Βασίζεται στο Μοντέλο Εσωτερίκευσης, που εστιάζεται στο:

Πώς ο αθλητισμός και η αθλητική συμμετοχή διαχωρίζουν τους πολίτες

Πώς οι υποπρονομιούχοι άνθρωποι αποστερούνται από τις ευκαιρίες να αθληθούν

Πώς οι αθλητές αποστερούνται από ορισμένα δικαιώματα

Πώς η ισχύς και τα χρήματα χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο του αθλητισμού, την εκμετάλλευση και τη διατήρηση του status quo

Μοντέλα Αλληλεπίδρασης

Χρησιμοποιούν ποιοτικές και όχι ποσοτικές ερευνητικές μεθόδους

Ο στόχος είναι να έχουμε αναλυτικές περιγραφές των αθλητικών εμπειριών

Αναζητούν πληροφορίες σχετικά με το πώς οι άνθρωποι παίρνουν αποφάσεις για τον αθλητισμό και τις ζωές τους

Συνδέουν τη σημασία που δίνεται στον αθλητισμό και τις αθλητικές εμπειρίες με το ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον

Η Εμπλοκή και η παραμονή στον αθλητισμό

Η Έρευνα των Λειτουργιστών τονίζει ότι η αθλητική συμμετοχή σχετίζεται με:

Τις ικανότητες και τα χαρακτηριστικά του ατόμου

Την επιρροή των σημαντικών άλλων

Τη διαδεσιμότητα των ευκαιριών για παιχνίδι και τη βίωση εμπειριών επιτυχίας στον αθλητισμό

Η Έρευνα των Αλληλεπιδρασιών δείχνει ότι η αθλητική συμμετοχή σχετίζεται με:

Τις συνεχείς διαδικασίες της ζωής των ανθρώπων

Τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, οι οποίες

- Αλλάζουν, καθώς αλλάζουν οι κοινωνικές περιστάσεις
- Ποτέ δεν πραγματοποιούνται «μια κι έξω».

Ευρήματα Stevenson
(1999)

Στο να γίνει κανείς πρωταθλητής εμπλέκονται:

Η διαδικασία εισαγωγής και εμπλοκής

Η διαδικασία ανάπτυξης αφοσίωσης

Ευρήματα Donnelly & Young (1999)

Η απόκτηση γνώσης για το άθλημα

Η σχέσεις με άλλους ανθρώπους στο άθλημα

Η εκμάθηση των νορμών του αθλήματος

Η αναχώριση και η αποδοχή από άλλους αθλητές

Ευρήματα Coakley & White (1999)

Η Απόφαση για συμμετοχή στον αθλητισμό εξαρτάται από :

Τον τρόπο που σχετίζεται ο αθλητισμός με άλλα ενδιαφέροντα και στόχους.

Την επιθυμία για ανάπτυξη και επίδειξη υπεροχής

Κοινωνική και υλική υποστήριξη

Μνήμες από προηγούμενες εμπειρίες στον αθλητισμό.

Γενικά πολιτισμικά μηνύματα για τον αθλητισμό.

Λειτουργική και Συγκρουσιακή θεωρία: Έρευνα για την αθλητική εγκατάλειψη

Οι άνθρωποι δεν εγκαταλείπουν για πάντα, ούτε κόβουν κάθε δεσμό με τον αθλητισμό

Η εγκατάλειψη σχετίζεται με άλλες αλλαγές και μετατοπίσεις στην προσωπική ζωή.

Η εγκατάλειψη δε συνδέεται μόνο με κακές εμπειρίες

Η εγκατάλειψη μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα μόνο σε αυτούς που

- Έχουν ταυτίσει ολοκληρωτικά την ύπαρξή τους με τον αθλητισμό
- Στερούνται κοινωνικής και υλικής υποστήριξης

Ευρήματα Coakley (1992)

Το «κάψιμο» των εφήβων πρωταθλητών ήταν πιθανότερο όταν:

Το άθλημα ήταν τόσο οργανωμένο, που οι αθλητές δεν μπορούσαν να ασκήσουν κανένα έλεγχο στη ζωή τους.

Ο αθλητισμός εμποδίζε την επίτευξη και άλλων σημαντικών στόχων στη ζωή.

Έρευνα Wheeler (1999)

Όταν τελείωνε η αθλητική καριέρα, τα κύρια προβλήματα των αθλητών με ειδικές ανάγκες ήταν:

Επένδυση χρόνου και ενέργειας σε άλλους τομείς της ζωής

Επανασύνδεση με οικογένεια και φίλους

Συνέχιση του σχολείου και της επαγγελματικής καριέρας

Ισχύς και απόδοση Vs. Ικανοποίηση και συμμετοχή στον αθλητισμό

Ικανοποίηση/Συμμετοχή

- Εμφαση στις σχέσεις των ανθρώπων
- Εμφαση στην έκφραση, ικανοποίηση, υγεία
- Σώμα = πηγή ευχαρίστησης
- Επιτυχία=Εναρμόνιση διαφορών
- Δημοκρατικές δομές
- Συναγωνισμός με τους άλλους

Ισχύς/Απόδοση

- Χρήση ισχύος για επιδίωξη νίκης
- Η ικανότητα αποδεικνύεται μέσω νίκης
- Σώμα =Εργαλείο και όπλο
- Επιτυχία:Χάνω -κερδίζω
- Ιεραρχικές δομές
- Αντίπαλοι = εχθροί

Η Αθλητική συμμετοχή είναι πιθανότερο να προκαλέσει θετικές συνέπειες όταν:

- Νέες, μη αθλητικές ταυτότητες σχηματίζονται
- Αποκτάται γνώση για τον κόσμο, πέρα και έξω από τον αθλητισμό.
- Οι εμπειρίες δεν αναζητούνται μόνο στον αθλητισμό
- Δομούνται νέες σχέσεις έξω από τον αθλητισμό
- Τα μαθήματα από τον αθλητισμό εφαρμόζονται σε καταστάσεις έξω από αυτόν
- Οι μετέχοντες θεωρούνται ανθρώπινα όντα και όχι μόνο αθλητές

Γενικά:

Εάν ο αθλητισμός περιορίζει την ζωή ενός ατόμου, αναμένεται αρνητική κοινωνικοποίηση

Εάν ο αθλητισμός διευρύνει την ζωή ενός ατόμου, αναμένεται θετική κοινωνικοποίηση

Παράγοντες, Διαδικασία και Φορείς Κοινωνικοποίησης

Εισαγωγικά

Βασικό ερώτημα

- Οι αθλητές είναι από τη γέννησή τους προορισμένοι να γίνουν αθλητές (λόγω ταλέντου) ή το κοινωνικό περιβάλλον καθορίζει το είδος της αθλητικής καριέρας;

Βιολογικές προδιαθέσεις ή κοινωνικοποίηση στον αθλητισμό:

Οι γενεϊκές καταβολές καθορίζουν το σύνολο της συμπεριφοράς;

Οι κοινωνικές επιρροές επηρεάζουν καθοριστικά ο, τι κάνει το άτομο;

Υπάρχει αλληλεπίδραση;

Ερευνα (Grotevant, κ.ά.)

114 κανονικές οικογένειες και 109 με υιοθετημένα παιδιά

Μετρήθηκαν για ενδιαφέροντα στο κοινωνικό περιβάλλον

Υποθέσεις

- 1. Βιολογικά σχετιζόμενες οικογένειες (τουλάχιστον 50% ίδια γονίδια):
Συσχέτιση ενδιαφερόντων γονέων - παιδιών ίδια με αυτή μεταξύ αδελφών
- 2. Οικογένειες υιοθεσίας (0% βιολογική ομοιότητα): Σχέση ενδιαφερόντων γονέων - παιδιών μηδενική ή πολύ χαμηλότερη από εκείνη της βιολογικής οικογένειας

Αποτελέσματα έρευνας (Grotevant, κ.ά.)

Βιολογικές οικογένειες: Σχέση από .19 (πατέρας-κόρη) έως .34 (αδελφή - αδελφή)

Υιοθετημένα παιδιά: καμία σχέση

Συμπέρασμα

■ Οι γενετικές καταβολές επηρεάζουν τα ενδιαφέροντα

Άλλα αποτελέσματα έρευνας (Grotevant, κ.ά.)

Σχέση ενδιαφερόντων αδελφών ιδίου φύλου: .36

Σχέση ενδιαφερόντων αδελφών αντίθετου φύλου: .08

Σχέση ενδιαφερόντων χονέα - αδελφών: .17

Ενδειξη επιρροής περιβάλλοντος το γεγονός ότι η σχέση παιδιού - παιδιού > από χονέα - παιδιού

Επίσης η σχέση παιδιού - παιδιού (ιδίου φύλου) > παιδιού - παιδιού (αντιθέτου φύλου).

Ερμηνεία με βάση την ύπαρξη στερεοτύπων.

Άλλα αποτελέσματα έρευνας (Grotevant, κ.ά.)

Συμπέρασμα

- Οι βιολογικές καταβολές ορίζουν το πλαίσιο, αλλά το περιβάλλον καθορίζει την κατεύθυνση των ενδιαφερόντων.

Εφαρμογές στην αθλητική κοινωνικοποίηση

- Το αθλητικό ταλέντο ωθεί προς τον αθλητισμό, αλλά δε διασφαλίζει ότι το άτομο θα γίνει αθλητής
- Χρειάζεται αντίστοιχη κοινωνικοποίηση στον αθλητισμό
- Π.χ. Παίκτες γκολφ (λίγοι μαύροι), παίκτες μπάσκετ (πολλοί μαύροι)

Ερευνα

- 764 παιδιά 6ης Δημοτικού (Medrich, κ.ά)

Ερώτημα: Τι τους αρέσει να κάνουν, όταν είναι με φίλους;

Απάντησαν κυρίως ομαδικά αθλήματα

- Αγόρια 45% Κορίτσια 26%
- Μαύροι 40% Λευκοί 22%

Από το μοναχικό παιχνίδι, στα συνεργατικά παιχνίδια και στα ανταγωνιστικά σπορ

Το είδος των παιχνιδιών αντανακλά το επίπεδο ανάπτυξης

- Τα μικρά παιδιά είναι, γνωστικά και κοινωνικά, λιγότερο ώριμα στο παιχνίδι
- Υπάρχει λιγότερη αλληλεπίδραση, λιγότεροι κανόνες, λιγότερη στρατηγική, λιγότερη διάρκεια, μικρότερες ομάδες (Eifermann)

Ηλικία και τύποι παιχνιδιών

Τύποι παιχνιδιών

Μοναχικό: 2 - 2.5. Στα 3-4 μείωση μοναχικού παιχνιδιού

Παράλληλο: Παίζει δίπλα σε άλλα παιδιά αλλά μόνο του

Συσχετιζόμενο: 3.5 - 4.5 ομαδικά αλλά με χαμηλή οργάνωση

Συνεργατικό: Μετά τα 4-5 έως τα 7 περίπου

Ανταγωνιστικό: Μετά τα 6-7 χρ.

Ανταγωνιστικότητα και πολιτιστικές επιρροές

Διαπολιτιστικά, ανεξάρτητη η ανταγωνιστικότητα με την ηλικία στις δυτικές κοινωνίες

10 χρόνια παιδιά αδυνατούν να συνεργαστούν σε συνθήκες συγκρουομένων ενδιαφερόντων.

Η προσαρμοστική και συνεργατική επίλυση προβλημάτων αποτυγχάνει σε βαθμό που παίρνει τη μορφή "παράλογου ανταγωνισμού", ή «σαδιστικής αντιπαλότητας».

Κορύφωση ανταγωνιστικότητας στα 9-12.

Διαφορές Αγγλοαμερικανών, Αφροαμερικανών, Μεξικανοαμερικανών, κοινωνικοοικονομικό επίπεδο

Ηλικία 10 - 11: Σταυροδρόμι

Ως τα 10-11 προοδευτική αύξηση ανταγωνιστικότητας, μετά δραστική μείωση

Ίσως είναι το κρίσιμο σημείο για το ποιοι θα συνεχίσουν ανταγωνιστικά στον αθλητισμό και ποιοι θα ασχοληθούν αναψυχικά.

Eifermann: Η πτώση της ανταγωνιστικότητας οφείλεται στην τυποποίηση των παιχνιδιών, κάτι που δεν αρέσει στα παιδιά.

Επίσης με την τυποποίηση γνωρίζουν ότι μόνο λίγοι θα συνεχίσουν.

Διαφορές φύλων: Αγόρια

Έντινες από το 1ο έτος. Τα αγόρια είναι πιο ανεξάρτητα, πιο εξερευνητικά, πιο επιθετικά. Αρχότερα οι διαφορές πιο έντινες.

Αγόρια.

- Παιχνίδια πιο ενεργητικά και οργανωμένα, πιο ανταγωνιστικά, μεγαλύτερες προσδοκίες επιτυχίας.
- 71% μετέχουν σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Κορίτσια

- Μεγαλύτερο ενδιαφέρον σε ανοργάνωτο παιχνίδι και πιο ενεργά σε κοινωνικά παιχνίδια.
- 47% σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες

Λίγα παιδιά ισχυρίζονται ότι έχουν φίλο του άλλου φύλου, έως την ηλικία του γυμνασίου

Οι διαφορές αυτές δεν μπορούν να εξηγηθούν μόνο με βάση τις γονεϊκές επιρροές ή τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες

Επιρροή φορέων κοινωνικοποίησης

4 φορείς κοινωνικοποίησης στον αθλητισμό

- Γονείς
- Σχολείο
- Φίλοι
- Κοινότητα

Ποιος φορέας ασκεί τη μεγαλύτερη επιρροή;

Γονεϊκές επιρροές

Θεωρητικά η οικογένεια είναι ο σημαντικότερος παράγοντας κοινωνικοποίησης

Kenyon & McPherson: Όσο μεγαλύτερη η πρωτογενής γονεϊκή συμμετοχή στα σπορ, τόσο μεγαλύτερος ο βαθμός κοινωνικοποίησης του παιδιού σε αθλητικούς ρόλους...

Ερευνα 500 οικογένειες (Snyder & Spreitzer)

- Ενδιαφέρον πατέρα σχετίζεται με συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών
- Ενδιαφέρον μητέρας δε σχετίζεται
- Αδέλφια (αγόρια) ασκούν μεγαλύτερη επιρροή σε αδελφές, από ό, τι οι αδελφές ή οι γονείς
- Η επιρροή στα κορίτσια είναι μεγαλύτερη αν συνεισφέρουν όλα τα μέλη της οικογένειας

Πώς ακριβώς επηρεάζουν οι γονείς

Τι ισχύει;

Παρέχουν το μοντέλο για τον αθλητικό ρόλο (μίμηση);

Δημιουργούν προσδοκίες επιτυχίας στα σπορ;

Συνδυασμός των παραπάνω;

Ερευνα για τη μορφή γονεϊκής επιρροής (Parsons)

Σκοπός:

- Αξιολόγηση επιρροής γονέων σε προσδοκίες επιτυχίας και ανάπτυξη αυτοεκτίμησης

Αποτελέσματα:

- Οι πεποιθήσεις γονέων για τη δυνατότητα του παιδιού επηρέασαν σημαντικά την αυτοεκτίμηση του παιδιού.
- Οι πεποιθήσεις επηρέασαν περισσότερο από ό, τι οι προηγούμενες εμπειρίες του παιδιού σε επιτυχία ...
- Το γονεϊκό πρότυπο δεν επηρέασε πολύ τα παιδιά

Συμπέρασμα:

- Οι γονείς επηρεάζουν επειδή δρουν κυρίως ως φορείς προσδοκιών για τις ικανότητες των παιδιών
- Αύξηση επιρροής αν συνυπάρχει ενθάρρυνση
- Κίνδυνος αν η ενθάρρυνση πάρει τη μορφή πίεσης και τα εσωτερικά κίνητρα γίνουν εξωτερικά

Επιρροή Σχολείου

Δεν αποτελεί σημαντικό φορέα κοινωνικοποίησης για τις δραστηριότητες αναψυχής των ενηλίκων

Μόνο 6% των ενηλίκων άρχισαν μια δραστηριότητα στο σχολείο ...

Το σχολείο συνεισφέρει στη βελτίωση των ήδη αναπτυχθέντων επιδεξιότητων

Η επιρροή του σχολείου είναι μεγαλύτερη στα κορίτσια

Η αθλητική επιτυχία στο σχολείο θεωρείται σημαντικότερη από την ακαδημαϊκή

Φίλοι - Συνομήλικοι.

Όσο μεγαλύτερο το παιδί, τόσο λιγότερο εμπιστεύεται την αξιολόγηση των άλλων και περισσότερο την αυτοαξιολόγηση.

Ερευνα:

- « Ποιος γνωρίζει καλύτερα ποιος είσαι στην πραγματικότητα;»
- παιδιά 8-10
 - 76% απάντησαν η μητέρα (6% ο πατέρας)
 - 24% αυτοαξιολόγηση ...

« Ποιος γνωρίζει καλύτερα ποιος είσαι στην πραγματικότητα;»

- παιδιά 16-18
 - 31% η μητέρα
 - 69% αυτοαξιολόγηση

Η επίδραση από τους φίλους αυξάνει σταθερά από τα 8-10 στα 16-18

Αρα και στα 18 η αντιληπτή ικανότητα επηρεάζεται από σημαντικούς άλλους

Κλασική έρευνα Helanko

Για παιδιά 9-16, κύρια δραστηριότητα δόμησης παρέας είναι η αθλητική ομάδα.

Τα σπορ λειτουργούν ως χώρος αναγνώρισης κύρους των παιδιών στην ομάδα

Το κύρος των παιδιών στην παρέα εξαρτάται από αθλητική επιδεξιότητα

Οι φίλοι επιλέγονται με βάση την αθλητική ιδιότητα

Στα κορίτσια ο συνδυασμός καλή αθλήτρια - καλή μαθήτρια συντελεί στο να γίνει δημοφιλή.

Όσο περισσότερους/ες φίλους/λες έχει ένα κορίτσι, τόσο η πιθανότητα να μετέχει σε ομαδικά παιχνίδια μεγαλώνει

Στα αγόρια αυτή η σχέση δε είναι γραμμική

- Αν δηλώσει ότι έχει 2 φίλους, η πιθανότητα να μετέχει σε ομαδικά παιχνίδια είναι 81%.
Αν δηλώσει 1 φίλο, είναι 49%.
- Αν δηλώσει περισσότερους από 2 φίλους, δεν αυξάνει η πιθανότητα να μετέχει σε ομαδικά.

Παραμένει το ερώτημα αν η ύπαρξη φίλων είναι ή η αιτία της συμμετοχής.

Άλλα θέματα σχετικά με την κοινωνικοποίηση στον αθλητισμό

Μορφή κοινωνικοποίησης και επακόλουθη μορφή, ένταση και έκταση συμμετοχής

Επίδραση της κοινωνικοποίησης στον αθλητή (προσωπικότητα, κίνητρα, κλπ)

Άλλα;

III. ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ:

Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές

«Η παιδική ηλικία για τον άνθρωπο είναι ό, τι το πρωί για τη μέρα».

J. Milton, Άγγλος ποιητής.

«Αν υπάρχει κάτι που θέλουμε ν' αλλάξουμε στο παιδί, πρέπει πρώτα να εξετάσουμε και να δούμε μήπως είναι κάτι που θα ήταν καλύτερα ν' αλλάξουμε στους εαυτούς μας».

Κάρλ Γιούνγκ, Ελβετός ψυχολόγος και συγγραφέας.

ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Αυστραλία: παιδιά 12-17 χρόνων περίπου 48%

Αγγλία: παιδιά ηλικίας 9-15 χρόνων που μετέχουν σε φυσικές δραστηριότητες, εκτός σχολείου υ 88%

Σουηδία: το ποσοστό των αγοριών είναι 85% και των κοριτσιών 70%

Ιαπωνία: το ποσοστό των παιδιών που μετέχουν σε φυσικές δραστηριότητες, εκτός μαθήματος Φυσικής Αγωγής, είναι 55. 4%, κλπ.

Βασικοί στόχοι οργανωμένων προγραμμάτων νεανικού αθλητισμού (Coti & Fraser-Thomas, 2007):

- α. υιοθέτηση ενός ενεργού τρόπου ζωής
- β. ομαλή ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη, μέσα από την εκμάθηση δεξιοτήτων ζωής, όπως η συνεργασία, η ηγεσία, ο αυτοέλεγχος, η πειθαρχία, κλπ.

χ. εκμάθηση κινητικών δεξιοτήτων, που μπορεί να αποτελέσουν τη βάση για μια αθλητική καριέρα ή την υιοθέτηση μιας δια βίου συμμετοχής στον αναψυχικό αθλητισμό.

Η συμμετοχή των παιδιών στον αθλητισμό

Ο ρόλος της κοινωνικοποίησης: Παραδοχές

- Οι πιθανότητες ενός παιδιού να συμμετάσχει στον αθλητισμό είναι μεγαλύτερες, όταν οι γονείς μετέχουν οι ίδιοι ενεργά στον αθλητισμό ή ενθαρρύνουν τη συμμετοχή.
- Το ενδιαφέρον για συμμετοχή στον αθλητισμό αρχίζει κατά την παιδική ηλικία και το παιδί θα έπρεπε να ενθαρρύνεται να ασχοληθεί με ποικιλία δραστηριοτήτων.
- Σε πολλά αθλήματα, η εξειδίκευση πρέπει να γίνεται στην εφηβεία (π. χ. ομαδικά αθλήματα), ενώ σε ορισμένα άλλα απαιτείται εξειδίκευση από την παιδική ηλικία (ενόργανη γυμναστική).
- Τα παιδιά θα αφοσιωθεί στον αθλητισμό αν τα πρότυπα που έχει είναι θετικά και το ενθαρρύνουν.
- Ιδιαίτερα σημαντικοί είναι οι ρόλοι του πατέρα και του αδελφού, που πρέπει να ενθαρρύνουν το παιχνίδι και την ανάπτυξη επιδεξιοτήτων του παιδιού (Anshel (2003).

Φάσεις συμμετοχής στον αθλητισμό

Η δειγματοληπτική περίοδος (sampling years):

- ο ρόλος των γονέων είναι κρίσιμος
- τα παιδιά αναπτύσσουν τις βασικές κινητικές δεξιότητές τους σε μια ποικιλία δραστηριοτήτων
- η κύρια έμφαση δίνεται στη διασκέδαση και τον ενθουσιασμό

Η περίοδος εξειδίκευσης (specializing years):

- το παιδί εστιάζεται σε ένα ή δύο αθλήματα και προσπαθεί να αναπτύξει τις απαιτούμενες επιδεξιότητες σε αυτά
- η διασκέδαση διαδραματίζει κεντρικό ρόλο

- καθοριστικός είναι ο ρόλος των δετικών εμπειριών που βιώνουν με τους προπονητές και τους συναδελφές

Η περίοδος επένδυσης (investment years):

- υπάρχει αφοσίωση σε ένα άθλημα και επιδίωξη για διάκριση σε αυτό
- εναλλακτικά, όσα παιδιά δεν επενδύσουν στον αγωνιστικό αθλητισμό, επιλέγουν τη συνέχιση της δραστηριότητας σε αναψυχικό επίπεδο (Cote & Hay, 2002).

Η Δειχματοληπτική Περίοδος

Οι παράγοντες που αυξάνουν ή μειώνουν τη συμμετοχή στον αθλητισμό

- Η ευχαρίστηση
 - Αυξάνει τη συμμετοχή
- Εναλλακτικές δυνατότητες
 - Η ύπαρξη εναλλακτικών δυνατοτήτων συμμετοχής σε δραστηριότητες εκτός αθλητισμού, μειώνουν την πιθανότητα συμμετοχής στον αθλητισμό
- Προσωπική επένδυση
 - Η επένδυση σε χρόνο, προσπάθεια και χρήματα, αυξάνει την πιθανότητα συμμετοχής
- Κοινωνικές πιέσεις
 - Η συνηγορία του κοινωνικού περίχυρου για συμμετοχή αυξάνει την πιθανότητα συμμετοχής
- Ευκαιρίες αφοσίωσης
 - Οι δυνατότητες που παρέχονται για βελτίωση στις επιδεξιότητες, η συνύπαρξη με φίλους και η επιθυμία για καλή φυσική κατάσταση, συμβάλλουν δετικά
- έμφαση
 - στις παιχνιδεϊκές δραστηριότητες, που επιτρέπουν στα παιδιά να βιώνουν το στοιχείο της διασκέδασης
 - στην ανάπτυξη των βασικών αθλητικών δεξιοτήτων
 - στην αποφυγή ενθάρρυνσης αρνητικών συμπεριφορών (π. χ. επιδεικτικότητα)
 - την ανάπτυξη υγιούς νοοτροπίας προς την αθλητική συμμετοχή

Η Περίοδος Εξειδίκευσης

Κρίσιμα περιστατικά

- οι θετικές εμπειρίες με κάποιον προπονητή
- η ενθάρρυνση ενός σημαντικού άλλου
- η επιτυχία
- η ευχαρίστηση που αποκομίζει στο άθλημα (Cote et al., 2002),

Συνήθως ηλικία εισόδου αυτή των 13 χρόνων.

Το στοιχείο της διασκέδασης παραμένει ισχυρό, ενώ η προπόνηση γίνεται πιο έντονη.

Η Περίοδος Επένδυσης

Επιδίωξη επιδόσεων, μέσω της ενασχόλησης με τον αγωνιστικό αθλητισμό

Ενναλακτικά, συνέχιση της συμμετοχής για αναψυχικούς λόγους

Συνήθως, η ηλικία επίτευξης της φάσης επένδυσης είναι αυτή των 17 χρόνων (Cote et al., 2002), αλλά σε αρκετά αθλήματα είναι πολύ μικρότερη (π. χ. ενόργανη γυμναστική)

Αυξάνεται δραματικά η ποσότητα και η ένταση της προπόνησης (*σκοπίμη προπόνηση*)

Μειώνεται προοδευτικά το σκόπιμο παιχνίδι της προηγούμενης φάσης

Η συνήθης καθημερινή προπόνηση ανέρχεται σε τέσσερις (4) περίπου ώρες, όπως συμβαίνει και με όσους ασχολούνται σοβαρά με τη μουσική (Ericsson et al., 1993).

Κίνητρα συμμετοχής των παιδιών στον αθλητισμό

Δεν ισχύει ότι:

- Τα παιδιά μετέχουν επειδή επιδιώκουν την ικανοποίηση των άλλων (γονέων, προπονητών, κ. ά)
- Θέλουν να έχουν ανταλλάγματα
- Θέλουν μόνο να νικάνε.

Ισχύει ότι:

- Αποζητούν την έξαρση
- Επιδιώκουν προσωπικά επιτεύγματα
- Θέλουν να βελτιώσουν τις επιδεξιότητές τους
- Συγκρίνουν τις επιδόσεις τους με αυτές των άλλων (Wankel & Kreisel, 1985)

Π.χ. αθλητές 12-17 χρ.

- Το 90% ανέφερε ότι η διασκέδαση ήταν το κύριο κίνητρο συμμετοχής
- Το 80% ανέφερε ως αιτία, την επιθυμία για καλή φυσική κατάσταση
- Το 38% ήθελε να γνωρίσει νέους φίλους
- Το 32% μειείχε επειδή τους προέτρεψαν οι γονείς (OllDell & Tietjen, 1997)

Η Διαφοροποίηση των Κινήτρων

Υπήρχε ένα ηλικιωμένο πρόσωπο ...

Ο ρόλος των γονέων στο νεανικό αθλητισμό

Ο ρόλος των γονέων στο νεανικό αθλητισμό

- Ο δετικός ρόλος των γονέων

■ Ο αρνητικός ρόλος των γονέων

Ο θετικός ρόλος των γονέων

Τρεις (3) γενικές κατηγορίες (Prochaska et al., 2002, Wuerth et al., 2004):

- Διευκολύνουν τα παιδιά στις μετακινήσεις και υποστηρίζουν οικονομικά.
- Παρέχουν συναισθηματική υποστήριξη, με το να τα ενθαρρύνουν (το κυριότερο).
- Δίνουν το καλό παράδειγμα και αποτελούν το πρότυπο.

Ο αρνητικός ρόλος των γονέων

Μελέτες: η πίεση που ασκούν

- συνιστά έναν από τους σημαντικότερους λόγους εγκατάλειψης του αθλητισμού
- δε συνειδητοποιούν το βαθμό της πίεσης που ασκούν στα παιδιά τους, ούτε και την έκταση της αρνητικής επιρροής τους
- τα κορίτσια επηρεάζονται περισσότερο, σε σύγκριση με τα αγόρια, από την πίεση των γονέων (Butcher et al., 2002).

N. Ζηλανδία (Kidman et al., 1999).

- διερευνήθηκαν διεξοδικά τα σχόλια που έκαναν 250 γονείς, κατά τη διάρκεια των αγώνων των παιδιών τους
 - Θετικά (π. χ. ενθάρρυνση)
 - Αρνητικά (τεχνικές διορθώσεις, κατσάδιασμα, αντιδικία)
 - Ουδέτερα (ερωτήματα, ανταλλάγματα, σχόλια του είδους «αν έκανες», καμία αντίδραση, κ. ά.).
- Η πίεση των υπερφιλόδοξων γονέων

- Περιπλέκεται δραματικά στις περιπτώσεις εκείνες που οι ίδιοι οι γονείς υπήρξαν αθλητές και διαμορφώνουν προσδοκίες ότι και τα παιδιά τους θα έχουν μια εξαιρετική αθλητική καριέρα.
- Στην περίπτωση δε που ο αθλητής, πράγματι, επιτυγχάνει εξαιρετικές επιδόσεις, οι προσδοκίες διογκώνονται και συχνά καθίστανται μη ρεαλιστικές.
- Ως συνέπεια, εμφανίζονται συμπεριφορές στα όρια της ψύχωσης
 - με την πίεση να είναι αφόρητη
 - την παθολογική τελειοδηρία να αποτελεί κανόνα
 - τη διόρθωση του παραμικρού σφάλματος να αποτελεί ζήτημα ζωής ή θανάτου
 - τις ενοχές των παιδιών, όταν δεν έχουν ιδανική απόδοση, να κυριαρχούν, κ. ά.
- Αναπόφευκτα η ψυχολογική κατάρρευση του αθλητή, συχνά, είναι θέμα χρόνου.

Το αθλητικό ταλέντο

Μοντέλα και διαδικασίες ανάπτυξης

- Η διαμάχη για τη φύση του, αντανακλά πεποιδήσεις για τη φύση του ανθρώπου.
- Τέσσερα μοντέλα με έμφαση σε
 - α. γενετικούς παράγοντες
 - β. περιβάλλον (αθλητική προπόνηση)
 - γ. ψυχολογικά χαρακτηριστικά
 - δ. αλληλεπίδραση των παραπάνω.

■ Γενετικό μοντέλο

Γεννημένος αθλητής

Κριτική:

- α. Είναι ακόμα απρόσφορη η διερεύνηση του γενετικού υλικού (γονίδια), αλλά και ενδεχομένως ηθικά απαράδεκτη
- β. Η επιλογή του ταλέντου γίνεται με βάση τα χαρακτηριστικά που έχουν ήδη αναπτυχθεί σε συγκεκριμένη ηλικία και ο κίνδυνος επιλογής μόνο των πρόωρα ώριμων είναι ορατός

■ Περιβαλλοντικό μοντέλο

Υποβαδμίζεται ο ρόλος της κληρονομικότητας:

- Βασική θέση: ανεξάρτητα από τις προδιαθέσεις, ένα άτομο, αν προπονηθεί κατάλληλα, μπορεί να διαπρέψει σε οποιοδήποτε άθλημα.

Σκόπιμη προπόνηση (deliberate practice)

- με τη εξειδικευμένη προπόνηση (*δομημένη, στοχευμένη, έντονη και με καλή τεχνική καθοδήγηση*), επί μακρό χρονικό διάστημα (Νόμος των 10.000 ωρών, ή 10 ετών), τις κατάλληλες υποδομές και ισχυρά κίνητρα, είναι εφικτή η επίτευξη υψηλών επιδόσεων (Ericsson, 1996).

■ Ψυχολογικό μοντέλο

Βασικοί συντελεστές οι Orlick, Salmela, Mahoney και Morgan.

Μελέτες: Οι αθλητές με υψηλού επιπέδου επιδόσεις

- Διακρίνονται για τη μεγάλη αφοσίωση και την αυτοπεποίθηση (Orlick & Partington, 1988)
- Είναι διατεθειμένοι να κάνουν δυσίες προκειμένου να πετύχουν υψηλούς στόχους (Orlick, 1996)
- Προφίλ του Παχόβουνου (Iceberg Profile) (χαμηλή βαθμολογία στην ένταση, την κατάδλιψη, το θυμό, την κούραση και τη σύγχυση και υψηλή

βαθμολογία στην ενεργητικότητα) (Morgan et al., 1987, Morgan et al., 1988a, Morgan et al., 1988b).

Ψυχολογικές δεξιότητες των πρωταθλητών, όταν συγκριθούν με μη πρωταθλητές (Durand - Bush & Salmela, 1996, 2001)

■ Μοντέλο αλληλεπίδρασης

Η συννδέστερη ερμηνεία

Σουηδία:

- όσα παιδιά θεωρήθηκαν ταλέντα, είχαν μεγάλη υποστήριξη από γονείς, συλλόγους και προπονητές, ενώ όσα δε θεωρήθηκαν, δεν είχαν παρόμοια ευνοϊκή μεταχείριση (Carlson, 1993).
- Σχέση με Φαινόμενο Πυγμαλίωνα

Η ανάπτυξη του ταλέντου

Φάσεις και μελέτες

Φάσεις ανάπτυξης του ταλέντου

Ανεξάρτητα από τον τομέα δραστηριοποίησης, η ανάπτυξη ενός ταλέντου διέρχεται από συγκεκριμένα στάδια (Bloom, 1985).

- Η Ρομαντική Φάση
 - Η Φάση της Ακρίβειας
 - Η Φάση της Ολοκλήρωσης
- Στη συγκεκριμένη μελέτη οι 3 αυτές φάσεις είχαν συνολική διάρκεια 15 με 20 χρόνια και όλα τα άτομα μετακινήθηκαν στις φάσεις αυτές διαδοχικά (Bloom, 1985).

Η Ρομαντική Φάση

Στα πρώτα χρόνια της ενασχόλησης με τη δραστηριότητα.

Ο ρόλος των χονένων, κυρίως, σε ό, τι αφορά την καλλιέργεια της δετικής προδιάθεσης για σκληρή δουλειά, είναι σημαντικός.

Στα πρώτα αυτά χρόνια

- (Πρέπει να) αναπτύσσεται η αγάπη για τη δραστηριότητα, όπου το στοιχείο της διασκέδασης είναι έντονο
- (Πρέπει να) υπάρχει υποστήριξη από τους σημαντικούς άλλους
- (Πρέπει να) υπάρχει ελευθερία εξερεύνησης της δραστηριότητας (απουσία πολύ δομημένου περιβάλλοντος)
- (Πρέπει να υπάρχουν) ισχυρές δόσεις επιτυχίας.

Η Φάση της Ακρίβειας

Στα ενδιάμεσα χρόνια ενασχόλησης

ο ρόλος του προπονητή είναι καθοριστικός, επειδή πρέπει να διασφαλίσει τη μακροχρόνια αφοσίωση του ταλέντου, προκειμένου να αναπτυχθεί η τεχνική επιδεξιότητα.

Η Φάση της Ολοκλήρωσης

Συμπελείται στα ύστερα χρόνια της ενασχόλησης.

Ο ρόλος του προπονητή είναι και πάλι καθοριστικός, αφού συνεχίζεται η σκληρή δουλειά, με πολύωρες καθημερινές προπονήσεις και βασική επιδίωξη την ιδανική απόδοση.

Εφαρμοχές: Συστάσεις προς τον προπονητή

Κατά τη Ρομαντική Φάση:

- Να ενσταλάξει στα παιδιά την αγάπη για το άθλημα.
- Να δημιουργήσει ένα παιδοκεντρικό οικογενειακό κλίμα στην προπόνηση.
- Τα παιδιά πρέπει να μυηθούν στη νοοτροπία της σκληρής δουλειάς.
- Τα παιδιά πρέπει να ενθαρρύνονται να αυτοπειθαρχούν και να είναι υπεύθυνα (πρέπει να γνωρίζουν τι ακριβώς συνιστά υπεύθυνα συμπεριφορά).
- Καθοριστικό στοιχείο για να συνεχίσουν το άθλημα είναι οι *πολλαπλές* μορφές επιτυχίας που πρέπει να βιώσει το παιδί στο αθλητισμό περιβάλλον.

Κατά τη Φάση της Ακρίβειας:

- Διαρκεί συνήθως 4-6 χρόνια και το προπονητικό περιβάλλον πρέπει να είναι δομημένο και να συντελείται συστηματική μάθηση του αθλήματος.
- Η έμφαση της προπόνησης δίνεται στην εκμάθηση των επιδεξιότητων του αθλήματος.
- Ο αθλητής πρέπει να πιστεύει στην τεχνική επάρκεια του προπονητή.
- Οι γονείς κάνουν δυσίες και σε χρήματα και σε χρόνο, γιατί και το μεγάλο ενδιαφέρον τους για την πρόοδο του παιδιού τους πρέπει να δικαιολογείται.
- Γίνεται η μετάβαση από την αναψυχική μορφή συμμετοχής και η εμπέδωση ταυτότητας ως αθλητή στο συγκεκριμένο άθλημα.

Κατά τη Φάση της Ολοκλήρωσης

- Ο αθλητής έχει «κατακτήσει» την τεχνική του αθλήματος και επιζητεί περισσότερες τεχνικές λεπτομέρειες για να βελτιώσει την απόδοσή του.
- Ο αθλητής βρίσκεται σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπου όλοι έχουν παρόμοιους στόχους και εργάζονται σκληρά να τους πετύχουν.
- Ο αθλητής πρέπει να αισθάνεται σίγουρος ότι έχει την καλύτερη τεχνική καθοδήγηση και για το λόγο αυτό ο προπονητής πρέπει να *πείθει* με τις τεχνικές του υποδείξεις.

Μελέτες

- Σουηδία: πορεία υψηλού επιπέδου παικτών του τένις (Carlson, 1997)

Πριν την ηλικία των 14 χρόνων, οι παίκτες αυτοί μετείχαν σε περισσότερα του ενός αθλήματα. Η πρώιμη εξειδίκευση και η επαγγελματική προπόνηση δε διευκόλυνε την ομαλή ανάπτυξη των αθλητών.

Η ανάπτυξη του ταλέντου συνεπάγεται και την ανάπτυξη μιας ώριμης προσωπικότητας, που θα επιρέπει στο άτομο να αντιμετωπίζει τις δυσκολίες που συναντάει, τη δαπάνη περισσότερου χρόνου στη δραστηριότητα, λιγότερου χρόνου με τους φίλους, κ. ά.

Οι μαθητές δε θα ανέπτυσσαν το ταλέντο τους, αν δεν αγαπούσαν τη δραστηριότητά τους (εσωτερικά κίνητρα), δουλεύοντας παράλληλα σκληρά για την επίτευξη των στόχων τους και ότι δε θα προσέχριζαν την επιτυχία, αν δεν είχαν την υποστήριξη ενηλίκων που τους φρόντιζαν.

■ Ανάπτυξη του ταλέντου (πρωταθλητές επιπέδου Ολυμπιακών Αγώνων) (Gould et al., 2002).

- Με τη χρήση αναλυτικών συνεντεύξεων μελετήθηκαν 10 Αμερικανοί, συνολικά κάτοχοι 32 Ολυμπιακών μεταλλίων, οι αντίστοιχοι προπονητές τους και, για κάθε περίπτωση, ένας γονέας ή άλλος κηδεμόνας.
- Ο σκοπός της μελέτης ήταν να εντοπίσει τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά των πρωταθλητών αυτών, καθώς και τη συνεισφορά άλλων προσώπων, δεσμών ή στρατηγικών στην ανάπτυξή τους.

■ Τα σημαντικότερα ευρήματα

Είχαν την ικανότητα να αντιμετωπίζουν και να ελέγχουν το άγχος.

Είχαν υψηλή αυτοπεποίθηση και διανοητική ανθεκτικότητα.

Είχαν αθλητική ευφυΐα.

Μπορούσαν να εστιαστούν στη δραστηριότητα και να μπλοκάρουν τις εξωτερικές πηγές περίσπασης της προσοχής.

Ήταν ανταγωνιστικοί, αισιόδοξοι και εργατικοί.

Έδεταν στόχους και τους πετύχαιναν.

Ήταν δεκτικοί στην προπόνηση (coachability).

Χαρακτηρίζονταν από προσαρμοστική τελειοδηρία (adaptive perfectionism).

Είχαν δεχθεί σημαντικές ψυχολογικές επιρροές από άτομα ή φορείς.

Σημαντική συμβολή της οικογένειας, του αθλητικού (προπονητές και λοιπό επιστημονικό επιτελείο), καθώς και μη αθλητικού περιβάλλοντος (δάσκαλοι και καθηγητές, φίλοι) και, τέλος, της προπονητικής διαδικασίας καθαυτής.

Πρώιμη εξειδίκευση ή ενασχόληση με ποικιλία αθλητικών δραστηριοτήτων;

Επιχειρήματα και δεδομένα υπέρ της πρώιμης εξειδίκευσης

- «Σκόπιμη προπόνηση» (deliberate practice) (Ericsson και συνεργάτες του (1993):
 - αναγκαιότητα προπόνησης σε πλήρη ένταση, με απόν το στοιχείο της ευχαρίστησης και μοναδικό στόχο τη βελτίωση της απόδοσης.
- Μελέτες με μουσικούς (ηλικία έναρξης τα 5 έτη)
 - η αναγκαιότητα χρήσης της σκόπιμης προπόνησης έχει εφαρμογή σε κάθε δραστηριότητα, όπου επιδιώκονται επιδόσεις.
- Ο βασικός ισχυρισμός: οι νέοι αθλητές που δεν εφαρμόζουν τη σκόπιμη προπόνηση, απ ό πολύ νωρίς, ποτέ δεν πρόκειται να έχουν την απόδοση εκείνων που την εφαρμόζουν.
- Οι δύο συνισταμένες: ο *Νόμος Ισχύος της Προπόνησης* (power law of practice) (Newell & Rosenbloom, 1981) και ο *Κανόνας των Δέκα Χρόνων* (10-year law) (Simon & Chase, 1973), που πρωτοδιατυπώθηκαν παλαιότερα.

Κανόνας των Δέκα Χρόνων ή 10.000 ωρών

- Το ελάχιστο χρονικό διάστημα, πλήρους αφοσίωσης στο άθλημα, που απαιτείται για κορυφαίες επιδόσεις είναι τα δέκα χρόνια.
- Στον αθλητισμό ο κανόνας αυτός επιβεβαιώθηκε με αθλητές της κολύμβησης (Kalinowski, 1985), παίκτες του τένις (Monsaas, 1985) και δρομείς αποστάσεων (Wallingford, 1975).

Ο Νόμος Ισχύος της Προπόνησης

- Στην αρχή της προπόνησης ο ρυθμός βελτίωσης είναι υψηλός, αλλά στη συνέχεια, με την πάροδο του χρόνου, μειώνεται.
- Με άλλα λόγια, όσο περισσότερη προπόνηση κάνει κάποιος τόσο καλύτερα τα αποτελέσματα, αλλά οι περαιτέρω βελτιώσεις καθίστανται όλο και δυσκολότερες.
- Στις παραπάνω μελέτες του Ericsson με μουσικούς, αυτοί που εξασκήθηκαν επί 10.000 ώρες είχαν καλύτερα αποτελέσματα από όσους δαπάνησαν 7.000 ώρες.
- Στην πράξη περίπου 4.000-5.000 ώρες
- Συμπέρασμα: όσο νωρίτερα αρχίσει η σκόπιμη προπόνηση τόσο καλύτερα τα αποτελέσματα, αρκεί η προπόνηση να συνάδει με τις κρίσιμες φάσεις της γνωστικής και βιολογικής ανάπτυξης.

Κριτική της πρώιμης εξειδίκευσης

- Η πρώιμη εξειδίκευση είναι πιθανό να περιορίσει την ολόπλευρη ανάπτυξη των κινητικών δεξιοτήτων ενός αθλητή, κάτι που, ως συνέπεια, μπορεί να παρεμποδίσει τη μεταγενέστερη συμμετοχή του ατόμου σε εναλλακτικές φυσικές δραστηριότητες (Wiersma, 2000).
- Κίνδυνος από την πρώιμη εξειδίκευση, που αφορά στην ομαλή ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του ατόμου, αφού η αποκλειστική και έντονη απασχόληση ενός νέου ατόμου με τον αθλητισμό, σε μικρή ηλικία, θα οδηγήσει στην κοινωνική του απομόνωση.
- Ο μεγαλύτερος, πάντως, κίνδυνος από την πρώιμη εξειδίκευση αφορά στην *αθλητική εγκατάλειψη*, που συνήθως επέρχεται όταν απουσιάζει η ευχαρίστηση από τη συμμετοχή.

- Ενδεικτικά, σε σχετική μελέτη, βρέθηκε ότι ο βασικός λόγος μετακίνησης σε άλλο άθλημα ή η αιτία εγκατάλειψης του αθλητισμού συνολικά, κατά τα πρώτα στάδια της αθλητικής συμμετοχής, ήταν η απουσία ευχαρίστησης (Butcher et al., 2002).
- Υπαρκτός κίνδυνος από την πρώιμη εξειδίκευση σε ένα άθλημα
 - σε πολλές περιπτώσεις, το άθλημα που επιλέγεται δεν είναι εκείνο που ταιριάζει στις ικανότητες που έχει ένας αθλητής.
 - στο 98% των περιπτώσεων, όσοι εξειδικεύονται σε ένα άθλημα νωρίς, δε φτάνουν στα υψηλότερα επίπεδα απόδοσης του αθλήματος αυτού
 - στις περιπτώσεις αυτές τα ποσοστά της εγκατάλειψης του αθλήματος ή του «καψίματος», λόγω αυξημένης πίεσης είναι μεγάλα (Wiersma, 2000).
- Η πρακτική της πρώιμης εξειδίκευσης ήταν διαδεδομένη σε χώρες όπως η πρώην Σοβιετική Ένωση
 - αλλά αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι η πρώιμη αθλητική εξειδίκευση δεν οδήγησε σε καλύτερες επιδόσεις
 - ισχύει μάλλον το αντίθετο, ότι, δηλαδή, η ενασχόληση με ποικιλία αθλημάτων στα αρχικά στάδια είναι πιο επωφελής για την ανάπτυξη του ταλέντου και την επίτευξη μελλοντικών επιδόσεων (Bompa, 1995).

Επιχειρήματα υπέρ της ενασχόλησης με ποικιλία αθλητικών δραστηριοτήτων

Ερευνητικά δεδομένα:

- Η πρώιμη εξειδίκευση δε συνιστά ουσιαστικό παράγοντα για τις επιδόσεις των ενηλίκων αθλητών.
 - Επαγγελματίες παίκτες του baseball:
 - κατά τη νεαρή ηλικία, είχαν ασχοληθεί με ποικιλία φυσικών δραστηριοτήτων (Hill, 1993)
 - Ποδοσφαιριστές:
 - η ηλικία εξειδίκευσής τους ήταν τα 16 χρόνια (Ward et al., 2004)
 - Κολυμβητές:

- Όσοι εξειδικεύθηκαν νωρίς, είχαν λιγότερο χρόνο στις εθνικές ομάδες και τερμάτισαν τις αθλητικές τους καριέρες νωρίτερα από τους αθλητές που εξειδικεύτηκαν αργότερα (Barynina & Vaitsekhovski, 1992).

Ταλέντο και Πρώιμη ή Καθυστερημένη Ωρίμανση

Μόνο ένα στα τέσσερα παιδιά (25%), που επέδειξαν αθλητική υπεροχή στο δημοτικό σχολείο, εξακολουθούν να υπερέχουν και στο γυμνάσιο (Clark, 1971).

- Κλασική μελέτη του Medford (Medford Boys Growth Study, 1956-1968) με αγόρια, στην οποία ζητήθηκε από τους γυμναστές να αξιολογήσουν τις ικανότητες των αθλητών στις ηλικίες του δημοτικού σχολείου και στη συνέχεια στο γυμνάσιο.

Το συμπέρασμα: οι ικανότητες ενός ταλέντου στην ηλικία του δημοτικού σχολείου δεν μπορούν να προβλέψουν αντίστοιχες ικανότητες στην ηλικία του γυμνασίου, καθώς υπεισέρχονται παράγοντες που σχετίζονται με την πρόωρη ή την καθυστερημένη ωρίμανση των παιδιών.

Η εγκατάλειψη του αθλητισμού

Δεδομένα

Η συμμετοχή των παιδιών στον αθλητισμό είναι υψηλή στις ηλικίες μεταξύ 10-13 χρ. και στη συνέχεια αρχίζει να μειώνεται, λόγω εγκατάλειψης, έως τα 18 χρ., όπου μόνο ένα μικρό ποσοστό εξακολουθεί να μετέχει ενεργά (Ewing & Seefeldt, 1989).

Σε ό, τι αφορά την εγκατάλειψη, στις ΗΠΑ υπάρχουν εκτιμήσεις ότι 30% περίπου (Sapp & Haubenstricker, 1978) ή πιο πρόσφατα το 35% (Petlichkoff, 1996) των παιδιών, εγκαταλείπουν τον οργανωμένο αθλητισμό.

Άλλες εκτιμήσεις για την εγκατάλειψη του οργανωμένου αθλητισμού στις ηλικίες μεταξύ 10-17 στις ΗΠΑ, αναφέρουν ποσοστό 80% (Roberts, 1993).

Στη Νορβηγία το ποσοστό των ποδοσφαιριστών 13-16 χρ. που εγκαταλείπει ανέρχεται σε 22% (Skard & Vaglum, 1989)

Στη Γαλλία, για τις ίδιες ηλικίες και για το χρονικό διάστημα 1980-1996, το ποσοστό των ποδοσφαιριστών που εγκαταλείπει είναι μεταξύ 14% και 17%.

Αιτίες αθλητικής εγκατάλειψης

"η σύγκρουση ενδιαφερόντων"

- αποτελεί το βασικό λόγο, που πολλά παιδιά εγκαταλείπουν το άθλημά τους (Fry, McClements & Sefton, 1981, Gould, Feltz, Horn & Weiss, 1981, Robinson & Carron, 1982, Petlichkoff, 1982, Pooley, 1981, Sapp & Haubenstricker, 1978).

υπερβολική έμφαση που δίνεται στη νίκη

η έλλειψη επιτυχίας

η πλήξη

η μικρή βελτίωση της επιδεξιότητας

το υπερβολικό αγωνιστικό στρες (Gould, 1984).

- Οι παραπάνω αιτίες αποτυπώνονται σε εκφράσεις των παιδιών, όπως ότι εγκατέλειψαν επειδή «ο προπονητής μου έβαλε τις φωνές, όταν έκανα ένα λάθος», «ποτέ δεν έπαιξα», και «δεν ήμουν αρκετά καλός» (Anshel, 2003)

Ερμηνεία της αθλητικής εγκατάλειψης

Θεωρία της Γνωστικής Αξιολόγησης,

Η συμπεριφορά ενός ατόμου καθορίζεται από την ύπαρξη εσωτερικής ή εξωτερικής παρακίνησης και των πιέσεων που ασκούνται από το περιβάλλον.

Οι πιέσεις αυτές εντάσσονται σε δύο κατηγορίες, η πρώτη εκ των οποίων καλλιεργεί μια εξωτερική εστία ελέγχου, που μειώνει την αίσθηση ελέγχου και την εσωτερική παρακίνηση

του ατόμου, ενώ η δεύτερη καλλιεργεί τον αυτοκαθορισμό (self determination), ενισχύει την εσωτερική παρακίνηση και την εσωτερική εστία ελέγχου.

Παραδείγματα της πρώτης κατηγορίας περιβαλλοντικών πιέσεων είναι οι προσδοκίες των άλλων, η αυστηρή επίβλεψη, η υπόσχεση για παροχή ανταλλαχμάτων, κ. ά.

Παραδείγματα της δεύτερης κατηγορίας είναι ο καθορισμός προσωπικών στόχων από τον αθλητή και η συμμετοχή του στη διαμόρφωση του προπονητικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με τη θεωρία, η εσωτερική παρακίνηση ενδείκνυται, καθώς ο αθλητής αισθάνεται ικανός να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του προπονητικού έργου.

Θεωρία της Επάρκειας

Το άτομο παρακινείται επειδή επιθυμεί να επιδείξει την ικανότητά του (επάρκεια) και για το λόγο αυτό επιχειρεί να επιδείξει τις επιδεξιότητες που κατακτά.

Ως συνέπεια, ο αθλητής αισθάνεται δεικτικά και ευχάριστα, όταν είναι πετυχημένος και για το λόγο αυτό συνεχίζει τη συμμετοχή, ενώ, όταν αισθάνεται ότι έχει περιορισμένες προοπτικές να επιδείξει επάρκεια, δεν επιμένει πολύ στη δραστηριότητα, με συνέπεια να εγκαταλείψει.

Τα κίνητρα που καθοδηγούν τη συμπεριφορά του αθλητή είναι εσωτερικά ή εξωτερικά.

- Όταν τα κίνητρα που κυριαρχούν είναι εσωτερικά, ο αθλητής επιδιώκει να επιδείξει επάρκεια, που την αξιολογεί με εσωτερικά κριτήρια και ως συνέπεια αισθάνεται ότι έχει τον έλεγχο της έκβασης των προσπαθειών του.
- Όταν, όμως, κυριαρχούν τα εξωτερικά κίνητρα, ο αθλητής, κατά κανόνα, αποφεύγει να επιδείξει επάρκεια, επειδή φοβάται την αποτυχία.

Συνεπώς, επειδή ο αθλητής αυτός χρησιμοποιεί εξωτερικά κριτήρια για να αξιολογήσει την ικανότητά του (δεν ασκεί κανένα έλεγχο), διακατέχεται από άγχος και βιώνει δυσφορία.

Πρακτικές εφαρμοχές

Η Χαμηλή Ανιληπτή Ικανότητα

- Τα παιδιά έως την ηλικία των 8 περίπου χρόνων, στα πρώτα στάδια της αθλητικής ενασχόλησης, ενδιαφέρονται, κυρίως, να περαιώσουν ένα έργο (π.χ. να τερματίσουν στο δρόμο των 100μ.),

- Στη συνέχεια (8-11 χρ.) αποζητούν την κοινωνική επιδοκιμασία από τους σημαντικούς άλλους και την εκλαμβάνουν ως ένδειξη επιτυχίας.
- Στην αρχή της εφηβείας, όμως (11 περίπου χρόνων) ενδιαφέρονται κυρίως να δείξουν ότι είναι ικανά και τους αρκεί να τερματίζουν στην πρώτη θέση.
- Συχνά, αν δεν τερματίζουν στην πρώτη θέση, θεωρούν ότι δεν έχουν τις απαραίτητες ικανότητες. Όπως, ήδη, αναφέρθηκε, αρκετές μελέτες έχουν βρει ότι ένας από τους βασικούς λόγους εγκατάλειψης του αθλητισμού είναι το «δεν ήμουν αρκετά καλός».
- Συνεπώς, η βασικότερη σύσταση που γίνεται προς τους προπονητές είναι να ερμηνεύουν την έκβαση ενός αποτελέσματος επικαλούμενοι την προσπάθεια που καταβάλλεται και όχι την ικανότητα (π.χ. ταλέντο).

Απουσία Κινήτρων Επιτυχίας

- Στη σχετική θεωρία (Nicholls) η επιμονή στον αθλητισμό ή η εγκατάλειψη, σχετίζονται περισσότερο με το βαθμό στον οποίο το ίδιο το άτομο πιστεύει ότι επιδεικνύει μεγάλη ικανότητα και όχι τόσο η έκβαση καθαυτή ενός αγώνα (νίκη, ήττα, λάθη που κάνει, κ.ά.).
- Ταυτόχρονα, κρίσιμος είναι και τρόπος που ερμηνεύει ο αθλητής ένα αποτέλεσμα.
 - Όσοι αθλητές ερμηνεύουν ένα θετικό αποτέλεσμα επικαλούμενοι την ικανότητα και την προσπάθεια, τείνουν να έχουν καλύτερες επιδεξιότητες και να παραμένουν στον αθλητισμό.
 - Αντίθετα, όσοι εγκαταλείπουν τον αθλητισμό, αποδίδουν ένα θετικό αποτέλεσμα στην ευκολία της φυσικής δραστηριότητας ή την τύχη και ένα αρνητικό αποτέλεσμα στη χαμηλή ικανότητα.
- Σε ό, τι αφορά τις μεταβολές σχετικά με την αντίληψη της ικανότητας, παιδιά ηλικίας 7-9 τείνουν να αποδίδουν ένα αποτέλεσμα στην καταβολή μικρής ή μεγάλης προσπάθειας.
- Από την ηλικία των 10 περίπου χρόνων μπορούν να κάνουν τη διάκριση μεταξύ προσπάθειας και ικανότητας. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι τα παιδιά στην ηλικία αυτή αντιλαμβάνονται την ικανότητα ως δυνατότητα.
- Συνεπώς, όταν ένα παιδί αντιλαμβάνεται ότι η επιτυχία προκύπτει από τη συνεχή βελτίωση, που οφείλεται στη μεγάλη προσπάθεια και δέχεται τη σχετική ανατροφοδότηση που επιβεβαιώνει αυτήν τη βελτίωση, οι πιθανότητες να παραμείνει στον αθλητισμό και να μην εγκαταλείψει είναι μεγάλες.

Η Χαμηλή Εσωτερική Παρακίνηση

Το Αγωνιστικό Σίρες

IV. Επιθετικότητα και ηθικότητα στον αθλητισμό

ΤΙ ΕΙΝΑΙ

Επιθετικότητα είναι η ψυχική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από αισθήματα εχθρότητας είτε προς ζωντανά όντα, είτε προς άψυχα αντικείμενα. Τα εχθρικά αυτά συναισθήματα είτε εξωτερικεύονται, οπότε έχουμε τη βλάβη του αντικειμένου της εχθρότητας, είτε απωθούνται.

Αναφορά σε καλή επιθετικότητα (όταν κάποιος παίκτης επιδιώκει ο αντίπαλος του να χάσει την μπάλα) και κακή επιθετικότητα (όταν ο παίκτης ρίχνει την μπάλα προς τον αντίπαλο).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Κριτήρια που χαρακτηρίζουν την επιθετικότητα (Gill)

- *Η επιθετικότητα είναι μια συμπεριφορά.*
 - σωματική ή προφορική συμπεριφορά: δεν αποτελεί στάση ή συναίσθημα.
- *Η επιθετικότητα συνεπάγεται βλάβη ή τραυματισμό.*
 - που μπορεί να είναι είτε σωματικός, ή συναισθηματικός.
- *Η επιθετικότητα έχει κατεύθυνση ένα ζώντα οργανισμό.*
 - κύτταγμα μιας γάτας, η οποία κάθεται σε ένα προσωπικό μας αντικείμενο.
- *Η επιθετικότητα συνεπάγεται σκοπό.*
 - Τελικά η επιθετικότητα είναι σκόπιμη. Ο τυχαίος τραυματισμός δεν είναι επιθετικότητα, επειδή δεν έχει ως σκοπό τον τραυματισμό.

ΑΙΤΙΕΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ερωτήματα

- Γιατί κάποιο παιδί είναι πιο επιθετικό από τα άλλα;

- Σε ποιες περιπτώσεις κάποιοι αθλητές χάνουν τον έλεγχο;
- Η επιθετικότητα υπάρχει με τη γέννηση ή δημιουργείται από το περιβάλλον;

Θεωρία της κάθαρσης

- αποβολή της πλεονάζουσας ενέργειας του ατόμου

Θεωρία του ενστίκτου

- Οι άνθρωποι έχουν ένα έμφυτο επιθετικό ένστικτο
- Οι περισσότεροι ψυχολόγοι
 - αρνούνται την ύπαρξη έμφυτης επιθετικότητας
 - ισχυρίζονται ότι η διαδικασία κοινωνικοποίησης απωθεί, αποβάλλει, μετριάζει τα άγρια ένστικτα του ανθρώπου και μέσω του αθλητισμού.

Θεωρία της ματαίωσης

- Η αιτία για την εκδήλωση επιθετικότητας είναι η αποτυχία επίτευξης ενός στόχου.
- Η εμφάνιση της επιθετικότητας πάντοτε προϋποθέτει την ύπαρξη κάποιας αποτυχίας, αλλά η ύπαρξη της αποτυχίας δεν οδηγεί πάντα σε κάποια μορφή επιθετικότητας, αν και δεν είναι απαραίτητη μια φανερή πράξη βίας.

Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

- μαθαίνεται μέσα από τη παρατήρηση άλλων μοντέλων συμπεριφοράς, που στη συνέχεια γίνεται η αιτία για επίδειξη παρόμοιων πράξεων.
- το περιεχόμενο της μάθησης ενδαρρύνει την επιθετικότητα, που έχει σχέση με το επίπεδο οργάνωσης του αχώνα.
- Πορίσματα μελετών

- οι νεαροί, παρά τη στενή επίβλεψη των ενηλίκων, σχεδιάζουν και πραγματοποιούν βίαιη συμπεριφορά έξω από τη συνήθη.

Θεωρία της επαναλαμβανόμενης ματαίωσης

- συνδυάζει στοιχεία υποθέσεων της βασικής θεωρίας με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης.
- υπερασπίζεται περισσότερο την άποψη ότι με την αύξηση της εχρήγορσης και του θυμού αυξάνεται η πιθανότητα της επιθετικότητας, παρ' ό,τι η ματαίωση δεν οδηγεί πάντα στην επιθετικότητα.
- είναι μια από τις πιο δημοφιλείς θεωρίες για την επιθετικότητα.

Η ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Αποτελεί πλέον ένα κοινωνικό πρόβλημα που απασχολεί κατά καιρούς τις αθλητικές και πολιτικές αρχές πολλών χωρών.

Ο αγωνιστικός αθλητισμός διαφέρει από πολλές άλλες δραστηριότητες, επειδή αυτές συνήθως γίνονται παρουσία οπαδών και θεατών ...

Στον αθλητισμό η λέξη «επιθετικότητα» μπορεί να έχει θετική σημασία στο κόσμο που ασχολείται.

Οι θεατές είναι απλοί παρατηρητές και ανεκτικοί σε διάφορα χεχονότα.

Αντίθετα, οι οπαδοί ταυτίζονται ενεργητικά με τις ομάδες.

Οι επιθετικοί οπαδοί

α. στρατηγικοί, που χαρακτηρίζονται ως σκληροπυρηνικοί τύποι και εμπλέκονται σε προμελετημένες βίαιες καταστάσεις.

β. προδιαθετημένοι, που είναι αφοσιωμένοι και όταν αποχρητεύονται και ματαιώνονται οι επιδιώξεις τους εξαχριώνονται και συμπεριφέρονται βίαια.

χ. ακόλουθοι, που διεχέρονται από τα γεγονότα και παρασύρονται από τη μεταδοτική επιρροή της συμπεριφοράς των άλλων.

Θεατές και Επιθετικότητα

Οι ψυχολόγοι, μέσα από τη θεωρία της κάθαρσης, διαπίστωσαν ότι στους οπαδούς, μετά την παρακολούθηση αθλητικών γεγονότων, το επίπεδο της επιθετικότητάς τους δεν είναι χαμηλότερο.

Αντίθετα, στο θεατή που βλέπει περισσότερο βίαιες σωματικές επαφές στον αθλητισμό, μεγαλώνει η επιθυμία του να γίνεται πιο επιθετικός.

Ωστόσο, η επιθετικότητα συνήδως δεν υπάρχει χωρίς τη συμβολή άλλων παραχόντων (περιβάλλοντος, αχώνα).

Σοβαρές πράξεις βίας

η φραστική βία,

η σωματική βία,

οι εκκληματικές και καταστροφικές ενέργειες

η ψυχολογική βία.

Στάδια εξέλιξης των βίαιων επεισοδίων

Αναταραχή

- Ανακάτωμα: τα άτομα κινούνται ακανόνιστα μεταξύ τους και προοδευτικά ευαισθητοποιούνται περισσότερο

Συλλοχική διέγερση

- Επιπάχυνση ανακατώματος. Τα άτομα παρασύρονται από την υψηλή συναισθηματική διέγερση

Κοινωνική μετάδοση

- Ασυλλόγιστη διασπορά διάθεσης και συναισθημάτων που οφείλεται στην απώλεια της συνειδητοποίησης και της ικανότητας ερμηνείας των πράξεων των άλλων.

Είδη ταραχών

Ματαιίωση

- Συνέπεια μπλοκαρίσματος προσδοκιών (ματαιίωσης) των θεατών.
 - Π.χ. Δυσκολία εισόδου στο γήπεδο, μονότονο παιχνίδι, αδικία.

Παρανομία

- Δράση εγκληματικών στοιχείων. Το άδλημα είναι πρόσχημα για ζημιές, βεντέτα με αστυνομικούς, κ.ά.

Διαμαρτυρία

- Κυρίως πολιτική. Π.χ. Ν. Αφρική ...

Σύγκρουση

- Θρησκευτικές, φυλετικές, γεωγραφικές, εθνικές διαφορές.
- Συνήθως οι ηττημένοι αρχίζουν επεισόδια
- Π.χ. Βόρειοι - Νότιοι (Οι Αθηναίοι συνεχώς μας "ρίχνουν")

Εκφραστική

- Υπερβολική συναισθηματική διέγερση από το αποτέλεσμα

Τι ευνοεί και προωθεί τη βία

Επικοινωνία Θεατών

- Φήμες που κυκλοφορούν μεταξύ τους.
- Κοινά ενδιαφέροντα

Ο Τύπος

- Καλλιεργεί πνεύμα φανατισμού και αντιπαλότητας
- Μεγαλοποιεί την ένταση, μεχενδύνει τις διαφορές ...

Συνθήκες σταδίου

- Η σωματική επαφή αυξάνει την ένταση. Κατάργηση ατομικού χώρου
- Μαζικοποίηση συνείδησης

Κοινή κουλτούρα θεατών

Η βία γεννά βία

- Η βιαιότητα του παιχνιδιού.
- Νομιμοποίηση του σκληρού παιχνιδιού λόγω ασάφειας κανονισμών...

Διαιτητές - κανονισμοί.

- Προκαταλήψεις
- Αγνωσία κανονισμών
- Ασάφεια κανονισμών
- Υπαρξη ενός μόνο διαιτητή

Αθλητική ηθική

- Νίκη με όλα τα μέσα
- Απουσία αθλητικού πολιτισμού

Οι πιθανοί πρωταγωνιστές ...

Κάθονται στο ίδιο μέρος της κερκίδας

200 - 500 άτομα είναι κρίσιμος αριθμός. Συντονισμένο χειροκρότημα, συνθήματα, κ.ά.

Αρχηγοί και συντονιστές

Η βία είναι μόνο ένα μικρό μέρος της όλης τελετουργίας

Παιχνίδι υπεροχής

Λίγη βία δε βλάπτει κανένα: Σύμφωνη στον υπόχριο του Λονδίνου.

15-16 οι πιο φανατικοί. Αναζήτηση ρόλων, ηρωικές πράξεις, υπό πίεση να αποδείξουν κάτι.

Βία πάντα υπό την παρουσία και άλλων οπαδών της ίδιας ομάδας.

Ηθική ανάπτυξη και επιθετικότητα

Μια επιθετική πράξη είναι μια ηθικά αξιόμεμπτη πράξη. Επειδή όμως εμπλέκονται άδηλες (αβέβαιες) ηθικές κρίσεις για το προσδιορισμό μιας πράξης ως επιθετικής και επειδή αυτό αποτελεί σημαντικό γεγονός, οι κοινωνικοί επιστήμονες επιβάλλεται να διευκρινίζουν τις βάσεις κάτω από τις οποίες εκτιμάται αυτή.

Ερευνητικά έχει αποδειχθεί ότι πολλοί αθλητές έχουν την άποψη ότι κάποιες επιθετικές πράξεις που κρίνονται ως ακατάλληλες γενικά, στον αθλητισμό θεωρούνται κατάλληλες.

Σχέση μεταξύ ηθικού διαλογισμού και συμπεριφοράς...

Η εχκυρότητα της πρόβλεψης της ηθικής συμπεριφοράς από τον ηθικό διαλογισμό είναι στα όρια του μετρίου, παρόλο που στατιστικά η σημαντικότητα έχει συντελεστή .30.

Αρα, η ηθική συμπεριφορά είναι, μάλλον, μια λειτουργία σε χαρακτηριστικά κοινωνικά πλαίσια παρά προσωπική.

Υπάρχει σχέση ανάμεσα στα στάδια ηθικής κρίσης του ατόμου και της συμπεριφοράς.

Ο ηθικός διαλογισμός επιδρά στην ηθική συμπεριφορά και οι άνθρωποι που ανήκουν σε διαφορετικά επίπεδα διαλογισμού μπορούν να κάνουν τις ίδιες επιλογές για διαφορετικούς λόγους.

ΥΠΟΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η υπόδειξη, η ενίσχυση και οι όροι διεξαγωγής ενός αγώνα υποκινούν την αθλητική επιθετικότητα.

Το επιθετικό παίξιμο παρακινείται από τους προπονητές και η τακτική του αγώνα αυτής της μορφής αποτελεί μέρος της προετοιμασίας...

Η μονιλοποίηση ή μίμηση σημαντικών παραχόντων, όπως προπονητών, χονέων και αθλητικών ειδώλων επηρεάζει σημαντικά.

Η υψηλή ανταγωνιστικότητα του αγώνα βοηθά στη δημιουργία επιθετικότητας, ...

Η Δεξιότητα και το Εγώ (Task and Ego) αποτελούν δυο κυρίως ορθολογικούς προσανατολισμούς, μέσα από τους οποίους, τα άτομα προσπαθούν να επιτύχουν το στόχο τους.

- Ο χαμηλός προσανατολισμός στη δεξιότητα και ο ψηλός στο Εγώ έχει σχέση με την ύπαρξη μεγάλης πιθανότητας επιδοκιμασίας μιας επιθετικής πράξης ως πιο νόμιμης
 - δηλ. βλάβη σ' ένα αντίπαλο έτσι ώστε αυτή/αυτός να μείνει έξω για μια περίοδο.
- Θετική σχέση ανάμεσα στο προσανατολισμό του Εγώ των ποδοσφαιριστών και την αποδοχή της επιθετικότητας και των επικίνδυνων ενεργειών τους. ...

Στοιχεία για το βιολογικό παράχοντα.

- Οι βιολογικοί παράχοντες (π.χ. οι ορμόνες, οι νευρολογικές δομές ή τα χονίδια) επιδρούν απ' ευθείας στην ανάπτυξη της παιδικής πρόθεσης για τραυματισμό.
- Οι ορμόνες επιδρούν στην ανάπτυξη της επιθετικότητας.
 - Η έγχυση της τεστοστερόνης, για παράδειγμα, μέσα σε έγκυα σκυλιά ή ποντίκια μεγαλώνει τη πιθανότητα οι απόγονοι τους να δείχνουν πιο επιθετικοί.
- Η επιθετικότητα επηρεάζεται από νευρολογικούς παράχοντες.
 - Για παράδειγμα, ηλεκτρική διέγερση σε συγκεκριμένο χώρο του εγκεφάλου μπορεί να επιφέρει αυξημένη επιθετικότητα ή υπακοή.

ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ως ηθικό ζήτημα.

- Υποστηρίζεται ότι υπάρχει βάση σ' αυτόν τον ισχυρισμό και ότι τα πιο ηθικά άτομα αποδέχονται περισσότερο τη χαμηλή επιθετικότητα στον αθλητισμό από ό,τι κάνουν τα λιγότερα ώριμα.
- Αυτή η προσέγγιση επαυξάνει την δυνατότητα κατανόησης των ερμηνειών και της αξιολόγησης της επιθετικής συμπεριφοράς των αθλητών.

Η αντίληψη της νομιμότητας μιας επιβλαβούς πράξης εξαρτάται από την ηθική κρίση μαζί με την κατανόηση των κανόνων συμπεριφοράς και του τίμιου παιχνιδιού.

Άλλες επιρροές

- το οικογενειακό και το άμεσο (κοινωνικό) περιβάλλον του ατόμου,
- το επίπεδο μόρφωσης,
- η προσωπικότητα,
- τα προσωπικά συμφέροντα,
- η αθλητική παιδεία του κάθε ατόμου
- το επίπεδο οργάνωσης του αγώνα.

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

Υποστηρίζεται ότι:

- Οι άνδρες αποδέχονται και εκφράζουν μεγαλύτερη επιθετικότητα από τις γυναίκες.
- Οι διαφορές του φύλου μεταξύ εξωσχολικών είναι μεγάλες και σημαντικές.
- Υπάρχει και αντίθετη άποψη, ότι οι διαφορές είναι μικρές και ασήμαντες, αλλά μπορούν να μεγαλώσουν με τη συσσώρευση κοινωνικών επιδράσεων.

ΑΠΟΦΥΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Εντοπισμός και έλεγχος των φανατικών οπαδών

Διαπαιδαγώγηση όλων όσων ασχολούνται με τον αθλητισμό (αθλητές, παράγοντες, οπαδοί, θεατές), αλλά και των μαθητών στο σχολείο.

Δημιουργία και τήρηση κανόνων που να προστατεύουν από τη βία.

Διαπαιδαγώγηση, αυτών που προσπαθούν να διασφαλίσουν καταστάσεις από την επιδεικτικότητα (σώματα ασφαλείας) και όσων την προβάλλουν (δημοσιογράφους, κ.α.).

ΗΘΙΚΟΤΗΤΑ και ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Η λειτουργία της ηθικής

- Βασικές κατευθυντήριες γραμμές για το καθορισμό του πώς θα μπορούν οι άνθρωποι να ρυθμίζουν τα αλληλοσυγκρουόμενα ενδιαφέροντα τους για αμοιβαίο όφελος
- Αρχές κοινωνικής οργάνωσης (στη πολιτική, στην οικονομία, στον αθλητισμό και την κοινωνιολογία για την εξασφάλιση δευτερευόντων ιδεών)
- Δημιουργία δεσμών, ρόλων και πράξεων.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Η ηθική είναι ένα σύνολο από κανόνες, έθιμα (συνήθειες), ή αρχές, που ρυθμίζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά σε σχέση με τους άλλους ανθρώπους.

Η κλασική Ελληνική σημασία της ηθικής εμφάνιζε την ηθική κρίση, ως μια δεξιότητα με την οποία μπορεί κανείς να αποφασίζει ποιο είναι το σωστό και ποιο το λάθος.

στην ουσία είναι το τμήμα της προσωπικότητας που εκφράζει το δεσμό του ατόμου με την κοινωνία,

διαμόρφωση μιας ταυτότητας που να επεκτείνεται πέρα από τον εαυτό και η ικανότητα αυτή να μεταφέρεται στο να κάνεις κρίσεις, που να εξελίσσονται πέρα από τον εαυτό

Στην πράξη η ηθικότητα γίνεται όλο και περισσότερο ένα ουσιώδες ζήτημα επειδή:

- Υπάρχει μεγάλη διάσταση γύρω από το κενό της κρίσης-πράξης στην ηθικότητα.

- Η κοινή λογική των γνώσεων λείπει ότι πολλοί άνθρωποι δεν κάνουν αυτά που κρύπτουν.

Θεωρίες για την ηθική ανάπτυξη

Η ψυχαναλυτική θεωρία

μελετά κυρίως τη συναισθηματική πλευρά της ηθικής ανάπτυξης.

- Π.χ. ενοχές

Η γνωστικο-εξελικτική θεωρία (Piaget, Kohlberg, Turiel, Rest.)

- Piaget: η ηθική ανάπτυξη των παιδιών πραγματοποιείται μέσα σε δύο στάδια
 - στο στάδιο της ετερόνομης ηθικής (μέχρι το 8^ο έτος της ηλικίας)
 - στο στάδιο της αυτόνομης ηθικής (από το 8^ο έτος της ηλικίας και μετά).
- Kohlberg: προσυμβατικό, συμβατικό και μετασυμβατικό.
- Rest: τι πρέπει να υποθέσουμε ότι συνέβη ψυχολογικά για να προκύψει μια συμπεριφορά;

Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης

- Εξειδικεύει τους μηχανισμούς με βάση τους οποίους υιοθετείται τη συμπεριφορά ενός προτύπου και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες η μίμηση του προτύπου γίνεται πιο αποτελεσματική.
 - Miller, & Dollard, Bandura, & Walters, Aronfreed, MacCoby, Gewirtz.
- Ο μηχανισμός της «άμεσης επανατροφοδότησης» (Bandura).
 - διαμορφώνει τα υποκειμενικά κριτήρια αξιολόγησης της συμπεριφοράς που με τη σειρά τους καθορίζουν και την επιλογή μιας συγκεκριμένης αντίδρασης.

Θεωρία της θετικής κοινωνικής συμπεριφοράς.

- Hoffman, Damon, Selman και Eisenberg
- κοινωνική διάσταση της ηθικής συμπεριφοράς
 - ικανότητα του ατόμου να θέτει σε εφαρμογή τις ηθικές αρχές που γνωρίζει και να βιώνει στη πράξη θετικά κοινωνικά και ηθικά συναισθήματα.

Ηθική ανάπτυξη και ηλικία

η ωριμότητα της ηθικής σκέψης έχει στενή σχέση με την ηλικία (.72),

π.χ. οι διαφορές στην ηθική σκέψη μεταξύ μαθητών λυκείων και φοιτητών, χίνονται μεγαλύτερες για κάθε χρόνο φοίτησης στο πανεπιστήμιο.

Ηθική ανάπτυξη και φύλο

επισκόπηση 80 ερευνητικών εργασιών, (10.000 άτομα), τα οποία εξετάστηκαν με τα διλήμματα του Kohlberg, δεν διαπιστώθηκαν διαφορές μεταξύ των δυο φύλων.

επισκόπηση 56 μελετών σε ένα σύνολο 6.000 ατόμων

- τα κορίτσια είχαν υψηλότερη επίδοση από τα αγόρια σε κάθε ηλικία και επίπεδο εκπαίδευσης τους.

υπάρχουν ελάχιστες ενδείξεις που υποστηρίζουν την υπόθεση ότι τα κορίτσια έχουν χαμηλότερη επίδοση από τα αγόρια σε κλίμακες αξιολόγησης της ηθικής σκέψης σχετικά με τα θέματα της δικαιοσύνης.

Bredemeier και Shields διαπίστωσαν ότι το επίπεδο ώριμης σκέψης των γυναικών είναι υψηλότερο από αυτό των ανδρών.

Η ΗΘΙΚΟΤΗΤΑ ΣΕ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΠΛΑΙΣΙΑ

Παραδοχές

- Ο αθλητισμός σήμερα αποτελεί ένα χώρο μέσα στον οποίο απασχολείται ένα μεγάλο μέρος του κοινωνικού συνόλου

- Ο έλεγχος της συμπεριφοράς που εμφανίζουν αυτά τα άτομα προσελκύει σημαντικό ενδιαφέρον από μέρους της κοινωνικής ψυχολογίας.
- Επειδή τα άτομα έχουν διαφορετικά επίπεδα ηθικής ωριμότητας παρατηρούνται διαφορετικές συμπεριφορές μέσα στον αθλητικό χώρο.
- Ο αθλητισμός είναι μια κοινωνική πραγματικότητα, όπου υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός ηθικών διλημάτων.

Πρόβλεψη της ηθικότητας

Η πρόβλεψη της ηθικής δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πρόχειρα από μέρους της ψυχολογίας, για το λόγο ότι υπάρχουν ιδεολογικές διαμάχες. Δεν μπορεί κάποιος ψυχολόγος να προσδιορίσει πια είναι η αλήθεια για την ηθική.

Ένα από τα προβλήματα είναι ότι η αδιακρίσια στη ζωή έχει κάποια όρια και η ηθική είναι ένα βασικό μέρος της ζωής.

Μέθοδοι έρευνας

Η θεωρία του Kohlberg.

- Συνέντευξη Σταθερών Ηθικών Κρίσεων (Standard Issue Judgment Interview).
 - ατομική συνέντευξη, όπου παρουσιάζονται στα άτομα ηθικά διλήμματα με τη μορφή υποθετικών ιστοριών που με τη σειρά τους καλούνται αυθόρμητα να δώσουν σχετικές απαντήσεις.
- Το όργανο μέτρησης ονομάστηκε Moral Judgment Interview (MJJ).
- Μέχρι τώρα το MJJ στη τελική του μορφή δεν έχει χρησιμοποιηθεί στον αθλητισμό. Μόνο η Hall 1981 το χρησιμοποίησε σε μια προηγούμενη μορφή του για τη μελέτη παικτών και παικτριών μπάσκετ κολεγιακού επιπέδου.

Η θεωρία της «αλληλεπίδρασης» της Haan.

- «η ηθικότητα κατανοείται καλύτερα αν αναλυθεί ο προσωπικός διαλογισμός μέσα σε χαρακτηριστικά κοινωνικά πλαίσια».
- τρεις φάσεις (αφομοίωσης, προσαρμογής και εξισορρόπησης), και πέντε επίπεδα (από δύο για τις δύο πρώτες φάσεις, και ένα για τη τρίτη φάση).
- Η μέθοδος αξιολόγησης περιέχει μια ηθική συνέντευξη από τέσσερα υποθετικά διλήμματα, από τα οποία τα δύο τοποθετούνται σε αθλητικά πλαίσια και τα δύο εκφράζουν καταστάσεις καθημερινής ζωής.

Το μοντέλο της ηθικής δράσης του Rest.

- «Όταν κάποιος έχει ηθική συμπεριφορά τι πρέπει να υποδέσσουμε ότι συνέβη ψυχολογικά για να δημιουργηθεί αυτή η συμπεριφορά;»
- Μοντέλο τεσσάρων συστατικών στοιχείων.
 - 1. ικανότητα να κάνει κάποιο είδος ερμηνείας
 - 2. ικανότητα να κάνει κάποια κρίση σχετικά με το ποια πορεία της ενέργειας ήταν ηθικά σωστή (ή τίμια, ή δίκαιη, ή ηθικά καλή)
 - 3. προτεραιότητα στις ηθικές αξίες πάνω από τις προσωπικές αξίες
 - 4. επιμονή, δυναμικό εγώ και ικανότητα εφαρμογής

Defining Issues Test (DIT).

- έξι υποθετικά διλήμματα. Το κάθε δίλημμα ακολουθείται από έναν κατάλογο δώδεκα σημείων.
- Επιπλέον το DIT εξασφαλίζει ένα προφίλ μέσα από το οποίο δοκιμάζεται ο διαλογισμός για κάθε ένα από τα έξι στάδια..
- Η P βαθμολογία είναι ο δείκτης ανάπτυξης του ηθικού διαλογισμού.

ΕΡΕΥΝΕΣ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΘΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Ηθική ανάπτυξη

τρεις επιμέρους κατηγορίες:

- στις εργασίες που εμπλέκουν τους κανονισμούς για την αναζήτηση της ηθικής ανάπτυξης
- την κοινωνική ανάπτυξη (θετική κοινωνική συμπεριφορά)
- τις ηθικές στάσεις και προσανατολισμό αξιών.

Ερευνες για ηδική ανάπτυξη στα πλαίσια του αθλητισμού.

Οι κανονισμοί αποτελούν ένα κατάλληλο αντικείμενο για έρευνα γύρω από την ηδική

- Piaget, 1932, Jantz, 1975, Turiel, 1978, 1983, Weiblen, 1972, Bredemeier, & Shields, 1984a, Searle, 1969.

Ο αθλητισμός είναι ένας δεσμός που επιδέχεται την διερεύνηση της διαμόρφωσης χαρακτήρα

- Edwards, 1973, Hall, 1986, Kleiber, & Roberts, 1981, Webb, 1969, Orlick, 1981, Blair, 1985, Bredemeier, Weiss, Shields, & Cooper, 1986, Horrocks, 1979.

Ο προσανατολισμός των αξιών, το τίμιο παιχνίδι, η βελτίωση των ικανοτήτων του αθλητή και η σωστή «ηγεσία» αποτελούν σημαντικά κίνητρα για τη συμμετοχή των παιδιών στον αθλητισμό

- Dubois, 1986.

Οι ηδικές στάσεις - τιμότητα, φιλία, αυτοέλεγχος - δεν αποτελούν επαρκή στοιχεία για να χύνει κατανοπή η φύση της ηδικής ανάπτυξης και της ηδικής σκέψης

- Porter, & Taylor, 1972.

Η ηδικότητα των αθλητών μπορεί να διαπιστωθεί μέσα από το προσανατολισμό του σκοπού (δεξιότητα, εχθώ) που δείχνει ο αθλητής

- Duda, 1987, 1989, Gill, 1986, Robert, 1984, Vealey, 1986.

Προσανατολισμοί ερευνών για τον ηδικό διαλογισμό

συσχέτισή του με την αθλητική επιδεικτικότητα.

- συμμετασχόντων και μη συμμετασχόντων στον αθλητισμό.
- σχέση του με το μέγεθος της αθλητικής εμπλοκής.
- δυνατότητα ύπαρξης ενεργειών που να προκαλούν τραυματισμούς σε αθλητικά πλαίσια,

παρεμβατικές στρατηγικές

Πορίσματα των ερευνών στα πλαίσια του αθλητισμού.

Το επίπεδο ωριμότητας του ηδικού διαλογισμού των αθλητών είναι χαμηλότερο από αυτό των μη αθλητών

- Bredemeier, & Shields, 1984b, 1985, 1986a, 1986c, Shields, & Bredemeier, 1984, Hall, 1981, Romance, 1984.

Τα επίπεδα του ηθικού διαλογισμού που χρησιμοποιήθηκαν για την επίλυση υποδεικνών διλημάτων ήταν χαμηλότερα από αυτά που χρησιμοποιήθηκαν για τη καθημερινή ζωή

- Bredemeier, & Shields, 1984a.

Το επίπεδο ώριμης σκέψης των γυναικών είναι υψηλότερο από αυτό των ανδρών

- Bredemeier, Shields, 1986a.

Το επίπεδο ηθικής σκέψης των αθλητών μεταξύ των διαφόρων αθλημάτων είναι το ίδιο (Bredemeier, & Shields, 1986a).

Υπάρχει σχέση μεταξύ του ηθικού διαλογισμού και της τάσης πρόκλησης τραυματισμού σε αθλητικά πλαίσια (Bredemeier, 1985, Bredemeier, Weiss, Shields, & Cooper, 1987),

Οι άνδρες νομιμοποιούν περισσότερο αυτές τις επιδεικτικές τάσεις από τις γυναίκες (Bredemeier, Weiss, Shields, & Cooper, 1987, Silva, 1983).

Υπάρχει σχέση μεταξύ του ηθικού διαλογισμού και της συμμετοχής στον αθλητισμό

- (Bredemeier, Weiss, Shields, & Cooper, 1986).

Ο ηθικός διαλογισμός στα αθλητικά πλαίσια διαφέρει από τον συνήθη διαλογισμό της καθημερινής ζωής

- (Bredemeier, & Shields, 1984a, 1995).

Μέσα από τα επίπεδα του ηθικού διαλογισμού μπορεί να προβλεφθεί η αθλητική επιδεικτική συμπεριφορά

- (Bredemeier, 1994).

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ελάχιστες και σε λίγα αθλήματα (κυρίως το μπάσκετ).

διαφορές σε σχέση με τη καθημερινή ζωή.

μελλοντικές κατευθύνσεις

- Στην επιμέρους ανάλυση των μεταβλητών της ηθικότητας - διαλογισμό, κρίση, πράξη, σκέψη, συμπεριφορά - παράλληλα και σε άλλα αθλήματα.
- αθλήματα (ατομικά, ομαδικά), ανάλογα με το χαρακτήρα του αγώνα (επίπεδο ανταγωνισμού, επίπεδο ικανοτήτων - κατηγορίες), κ.α.
- υπόλοιποι εμπλεκόμενοι στον αθλητισμό.

V. Στάσεις στον Αθλητισμό

Η φύση των στάσεων: Ορισμοί

- Η διανοητική κατάσταση ετοιμότητας που είναι οργανωμένη μέσω της εμπειρίας και ασκεί καθοδηγητική ή δυναμική επιρροή στην αντίδραση του ατόμου προς αντικείμενα ή καταστάσεις με τα οποία σχετίζεται. Allport, 1935
- Η σταθερή οργάνωση των παρακινητικών, συναισθηματικών, αντιληπτικών και γνωστικών διαδικασιών αναφορικά με κάποια πτυχή του κόσμου που περιβάλλει το άτομο (Crutchfield, 1948)
- Η μαθημένη προδιάθεση να αντιδρούμε θετικά ή αρνητικά προς κάποιο δεδομένο αντικείμενο. Fishbein & Ajzen, 1975

Η φύση των στάσεων: Συστατικά στοιχεία

Το γνωστικό στοιχείο.

- Πεποιθήσεις, Ιδέες, Γνώσεις

Το συναισθηματικό στοιχείο

- Εκφράζει την εκτίμηση, επιθυμία ή αισθήματα του ατόμου προς πρόσωπα ή πράγματα

Το πραξιακό στοιχείο.

- Τι πρέπει το άτομο στην πραγματικότητα

Π.χ. Το άτομο μπορεί να αισθάνεται άσχημα για τα τροχαία, αλλά να αναγνωρίζει ότι δεν μπορεί να κινηθεί στην πόλη χωρίς αυτοκίνητο.

Σχηματισμός των στάσεων.

- Μαθαίνονται είτε μέσω εμπειρίας ή από άλλους ανθρώπους
- Το γνωστικό και συναισθηματικό μέρος επηρεάζεται περισσότερο από την εμπειρία και το πραξιακό από ανθρώπους

- Προϋπόθεση για το σχηματισμό στάσης είναι η ύπαρξη των πιστεύω.

Σχέση στάσης και συμπεριφοράς

Τα άτομα μπορεί να έχουν παρόμοιες στάσεις στο συναισθηματικό μέρος, αλλά διαφορετικές στο γνωστικό.

Αν το γνωστικό και το συναισθηματικό μέρος σχετίζονται, υπάρχει μεγαλύτερη σχέση μεταξύ στάσεων και συμπεριφοράς.

Εχοντας εκφράσει το άτομο μια πρόθεση, θα δράσει αν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η πρόθεση δεν αλλάξει στο μεταξύ
- Η στάση δεν αλλάξει
- Οι προσωπικές και κοινωνικές πεποιθήσεις δεν αλλάξουν
- Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες θα προβεί στην ενέργεια δεν αλλάξουν

Όσο πιο σταθερές οι στάσεις τόσο εφικτότερη η συμπεριφορά.

Οι στάσεις προς την άσκηση διαμορφώνονται πριν τα 10-12 χρ.

Θεωρητικές απόψεις για την άσκηση και τη συμμετοχή στην άσκηση.

Kenyon, 1968 Διαστάσεις στάσεων προς άσκηση: Κοινωνική, κάθαρση, Ψ.Κ. και υγεία, ίλιγχος, αισθητική και ασκητισμός

Ψυχική εκτίμηση και έλξη (Sonstroem & Morgan, 1989): Η αντίληψη της αθλητικής ικανότητας (εκτίμηση) και η ελκυστικότητα της δραστηριότητας, είναι παράγοντες που μπορεί να ωθήσουν το άτομο στη υιοθέτηση ανάλοχου τρόπου ζωής και να προβλέψουν την αθλητική συμμετοχή

Θεωρία κοινωνικής μάθησης, Bandura, 1986 Αυτοαποτελεσματικότητα : Η αθλητική συμπεριφορά μπορεί να προβλεφθεί με βάση τις πεποιθήσεις του ατόμου για την ικανότητά του και τις αξιολογήσεις που θα κάνει σχετικά με το ωφέλη από τη συμμετοχή. Κεντρικό ρόλο παίζουν οι πεποιθήσεις του ατόμου.

Θεωρία διαπροσωπικής συμπεριφοράς Triandis, 1977):

- Η συμπεριφορά είναι συνάρτηση των στάσεων, των κανόνων, των έξεων και των προσδοκιών σχετικά με τις ενισχύσεις.

Θεωρία αιπολοχημένης δράσης, Ajzen & Fishbein, 1980: Η συμπεριφορά είναι εξειδικευμένη. Δεν μπορεί να προβλεφθεί η γενικευμένη συμπεριφορά.

Κεντρική έννοια είναι η πρόθεση, που καθορίζεται από δύο παραμέτρους: τη στάση προς τη συμπεριφορά (βαθμός θετικής ή αρνητικής αξιολόγησης) και την υποκειμενική νόρμα (κοινωνικές πιέσεις)

Θεωρία σχεδιασμένης συμπεριφοράς Ajzen, 1988: Επέκταση της προηγούμενης. Βασική προσθήκη είναι η εισαγωγή της παραμέτρου «αντιληπτός έλεγχος συμπεριφοράς».

Όσο πιο θετικές οι στάσεις, μεγαλύτερες οι κοινωνικές πιέσεις και ο αντιληπτός έλεγχος της συμπεριφοράς, τόσο μεγαλύτερος ο βαθμός υλοποίησης της πρόθεσης.

Έρευνα στις στάσεις και την άσκηση

Οι περισσότερες χρησιμοποιούσαν την προσέγγιση του Kenyon. Όχι πάντα θετικά αποτελέσματα.

Το μοντέλο του Ejzen μπορεί να προβλέψει αθλητική συμπεριφορά.

Χρήση στην Ελλάδα από Θεοδωράκη, Δοχάνη και Μπαζιάτη.

Στάσεις και προσκόλληση στην άσκηση

Οι στάσεις διαφοροποιούν τα άτομα που μετέχουν από εκείνα που δε μετέχουν.

Οι στάσεις είναι ο σημαντικότερος παράγοντας προσκόλλησης σε προγράμματα ενηλίκων γυναικών.

Όσοι δεν προσκολλούνται στην άσκηση:

- έχουν χαμηλή αυτοπαρακίνηση,
- οι περιβαλλοντικοί περιορισμοί τους επηρεάζουν,
- δεν έχουν κοινωνική στήριξη

VI. Το χίσιμο χαρακτήρων στον αθλητισμό: Μύθοι και πραγματικότητες

Ο ανώτερος άνθρωπος σκέφτεται και δρα με βάση την αρετή.
Ο κοινός άνθρωπος με βάση την ευκολία του.

Κομφούκιος

Ως σήμερα, για την ηθική ξέρω ότι ηθικό είναι αυτό που σε κάνει να αισθάνεσαι καλά μετά,
και ανήθικο αυτό που σε κάνει να αισθάνεσαι άσχημα μετά.

Ernest Hemingway

Ηθικολογία και Ηθική είναι δυο εντελώς διαφορετικά πράγματα, που τα συναντά
κανείς σε εντελώς διαφορετικούς ανθρώπους.

Don Herold

Περιστοιχικά

1904 - Fred Lorz (Νικητής του Ολυμπιακού Μαραθωνίου): παραδέχτηκε ότι χρησιμοποίησε αυτοκίνητο κατά τον αγώνα!

1936 - Dora Ratjen (4η στο ύψος γυναικών στους Ολυμπιακούς): αποκαλύφθηκε ότι ήταν άνδρας

1980 ▮ Ολυμπιακοί Μόσχας: Κατηγορήθηκαν οι κριτές ότι άνοιξαν τις πόρτες του σταδίου, για να δημιουργηθεί ευνοϊκό ρεύμα αέρα, που βοηθούσε τους αθλητές τους στον ακοντισμό.

Εκφάνσεις

Επαγγελματικά φάουλ

Θεαρινισμοί

Απόπειρες επηρεασμού

Φαρμακοδιεγέρσεις

κλπ

Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Έρευνες: Η αιτιολόγηση

Η υπερβολική έμφαση στη νίκη και τα οφέλη που απορρέουν από αυτήν

- (Blackhurst, Schneider & Strachan, 1991, Dubin, 1990, Eitzen, 1988, Hyland, 1990, Lumpkin, Stoll & Beller, 1994).

Η πεποίθηση ότι και οι άλλοι αθλητές κάνουν το ίδιο

- (Boudreau & Konzak, 1991, Cowart, 1989, McPherson, Curtis & Loy, 1989).

Η προσδοκία ότι δε θα υπάρξουν συνέπειες

- (Feezell, 1988, vanOosten, 1989).

Η συνηγορία των προπονητών

- (Blackhurst et al., 1991, Burke, 2001, Clifford & Feezell, 1997, Dubin, 1990, Laios, Theodorakis & Gargalianos, 2003, Sherman, Fuller & Speed, 2000),

Όλοι κάνουν το ίδιο

Θα μειονεκτίσω αν δεν το κάνω (Heikkala, 1993)

- Βασικό υπερασπιστικό επιχείρημα του προπονητή του Ben Johnson στην επιτροπή το 1990

Αφού όλοι κάνουν το ίδιο, κανένας δεν έχει μειονέκτημα

Υπερβολική έμφαση στη νίκη

Στον αγωνιστικό αθλητισμό, μόνο η νίκη μετράει

- (Arnold, 1989, Boudreau & Konzak, 1991, Eitzen, 1988, Lumpkin et al., 1994, Paddick, 1991, Ross, 1989, vanOosten, 1989, Volkwein, 1995)

Αφού το μόνο που μετράει είναι η νίκη, «ο σκοπός αγιάζει τα μέσα»

Σε πολλά αθλήματα η διαφορά πρώτης και δεύτερης θέσης, μεταφράζεται σε ράβδους χρυσού, δημοσιότητα, χορηγούς κλπ.

Αρκεί να μην γίνεις αντιληπτός

Αν δεν γίνει αντιληπτή η εξαπάτηση, είσαι έξυπνος.

- Σχόλια δημοσιογράφων: «Πήρε, έξυπνα, το φάουλ».

Αν γίνει αντιληπτός είναι βλάκας

Η συνηγορία των προπονητών I

- Όπως και με τους αθλητές, η νίκη είναι το παν
- Οι νίκες φέρνουν χρήματα
- Δεν έχει σημασία αν η ομάδα παίζει καλά. Μετράει μόνο το αποτέλεσμα.
- Οι παίκτες υιοθετούν όσα υποδεικνύουν οι προπονητές
 - Stephens and Bredemeier (1996): ο ισχυρότερος δείκτης πρόβλεψης της ανήθικης συμπεριφοράς των παικτών.
- Πολλοί προπονητές, διδάσκουν ανήθικες πρακτικές στην προπόνηση, καθώς και τρόπους να μην γίνουν αντιληπτοί
- Ακόμα και χρήση απαγορευμένων ουσιών, με υπόδειξη προπονητών (Wright, 1992, Lumpkin et al., 1994)

Επικράτηση του αυταρχικού μοντέλου άσκησης ηγεσίας από προπονητές, ως ενδεδειχμένου για την επιτυχία

Οι προπονητές ασκούν μεγάλη επιρροή και στις αξίες που έχουν οι αθλητές και στη συμπεριφορά τους

Όσο μεγαλύτερη η εξουσία που έχει ο προπονητής, τόσο μεγαλύτερη η επιρροή που ασκεί (Clifford and Feezell, 1997, Laios et al., 2003)

Burke (2001): η επιρροή βασίζεται στην αντίληψη που έχουν οι προπονητές ότι οι αθλητές είναι ιδιοκτησία τους και στο ότι οι παίκτες αποδέχονται πλήρως ότι πρέπει να υπακούουν τυφλά στον προπονητή.

Διαφορές στο φύλο

Πιο διαδεδομένες οι ανήθικες συμπεριφορές στον αθλητισμό από άνδρες

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Γιατί υπάρχει το πρόβλημα

Διάσταση απόψεων περί Ηθικής

- Ηθική: συμπεριφορά που συνάδει με αξίες, πανανθρώπινες και διαχρονικές (Nucci, 2001, Kohlberg, 1969, 1984)
- Ηθικός σχετικισμός: το τι είναι ηθικό, έχει διαφορετικό νόημα για διαφορετικές ομάδες ανθρώπων και πολιτισμούς (Benedict, 1934, Snarey, 1985)

Αξίες και ηθική συμπεριφορά

Αξίες

- Η βαθύτερες πεποιθήσεις για το τι είναι επιθυμητό και αξίζει κάποιος να κατέχει ή να πιστεύει. Οι αξίες καθοδηγούν τη συμπεριφορά

Ηθική συμπεριφορά

- Οι ενέργειές μας που βασίζονται στις αξίες που έχουμε

Ηθικός σχετικισμός

Έρευνες τελευταίων 20 ετών:

Για τους ανθρώπους, κάποιες μορφές κοινωνικής συμπεριφοράς θεωρούνται ηθικά αποδεκτές από όλους τους ανθρώπους, άλλες πιο σχετικές, που καθορίζονται από τον πολιτισμό, τις τοπικές ιδιαιτερότητες ή τις συγκεκριμένες τοπικές κοινωνικές συμβάσεις (Nucci, 2001, Snarey, 1985), ενώ άλλες είναι θέμα καθαρά προσωπικό (Turiel, 1983)

Στον αθλητισμό

Παρενθετική ηθική

- Ηθική που διέπει τις συμπεριφορές στον αθλητικό τομέα, αλλά όχι στις λοιπές σφαίρες της ζωής.
- Προπονητές, γονείς, συναθλητές και οπαδοί, δίνουν συγχωροχάρτι στους αθλητές με αμφισβητούμενης ηθικής συμπεριφορές (ύβρεις, βία, εξαπάτηση), που σε άλλους τομείς της ζωής καταδικάζονται και τιμωρούνται

Ερευνητικά δεδομένα πολλά (Bredemeier 1999, Miller et al. 2003, Nicholls, 1989, Shields and Bredemeier 1995, 1999, 2002)

Η παρενθετική ηθική αναπτύσσεται στους παιχνιδότοπους, σε πολύ μικρή ηλικία:

Μίμηση κοινωνικών προτύπων (μέσω παρατήρησης της επιτυχημένης συμπεριφοράς άλλων, Bandura, 1986)

Φανερή και άδηλη ενίσχυση (από συμπαίκτες, προπονητές, γονείς, θεατές)

Στον παιχνιδότοπο συντελείται διάχυση ατομικής ευθύνης, μέσω από-εξατομίκευσης

Η από-εξατομίκευση, συντελεί στην αντικειμενικοποίηση της κατάστασης

Η αντικειμενικοποίηση οδηγεί σε από-εξατομίκευση για τους άλλους

Τελικά, συντελείται η από-ενοχοποίηση όλων των μετεχόντων

Παρενθετική ηθική

- Η παρενθετική ηθική γενικεύεται στις υπόλοιπες σφαίρες της ζωής, όπου κύρια επιδίωξη είναι η επιτυχία
- Όταν, κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, το παιδί εμπλακεί σε ανήθικες πρακτικές (εξαπάτηση, άσκηση βίας) και περάσουν απαρατήρητες ή ενισχυθούν, τότε το παιδί αρχίζει να αποδέχεται ότι δεν κάνει κάτι κακό (τουλάχιστον στα πλαίσια του παιχνιδιού).
- Επειδή, όμως, καθώς μεγαλώνει, δέχεται «θεσμικές επιρροές», προκύπτει «γνωστική ασυμφωνία» (Festinger, 1957), που προκαλεί άγχος και ηθικά διλήμματα, που τα επιλύει με εκλογίκευση (δικαιολογίες):
 - Όλοι κάνουν το ίδιο!
 - Πήγαινε γυρεύοντας!

- Για να πάρεις αυτό που θέλεις χρειάζεται να φέρεσαι έτσι.
- Δε με είδε κανείς.
- Το ίδιο κάνουν και οι μεγάλοι.
- κλπ!

Η Παρενδεικτική ηθική στον αθλητισμό

Η Παρενδεικτική ηθική στον αγωνιστικό αθλητισμό

- Το ίδιο ακριβώς σενάριο διαδραματίζεται και στον οργανωμένο αθλητισμό
- Ο αθλητισμός προσφέρει «ηθική απελευθέρωση» (Shields and Bredemeier (1995, 1999, 2002), αφού κυριαρχεί «η νίκη με όλα τα μέσα», λόγω του ότι το αποτέλεσμα κάθε ανταγωνισμού είναι «μηδέν».

Μελέτες στον αγωνιστικό αθλητισμό

Ο αθλητισμός συμβάλλει αρνητικά στην ηθική ανάπτυξη (Burwell et al., 1995, Kohn, 1986, Miller et al., 2003, Mosher and Crawford, 1995)

Στο σύνολό τους οι μελέτες εντόπισαν μια σημαντική σχέση μεταξύ Εγωκεντρισμού και ανήθικης συμπεριφοράς (Kavussanu and Roberts, 2001, Lumpkin, Stoll, and Beller, 1999).

- Π.χ. Για τη σχέση Εγωκεντρισμού και εξαπάτησης στον αθλητισμό οι Lumpkin, Stoll, and Beller (1999) βρήκαν ότι οι αθλητές με υψηλή βαθμολογία στον Εγωκεντρισμό, ήταν πιο βίαιοι, πιο «βρώμικοι» αθλητές και θεωρούσαν αυτές τις συμπεριφορές ως μη ανήθικες.

Δεκαετής μελέτη, 10.000 αθλητών, από δημοτικό σχολείο έως Πανεπιστήμιο (Lumpkin, Stoll, and Beller, 1999)

- Χαμηλότερη βαθμολογία αθλητών από μη αθλητές στην ηθική ανάπτυξη
- Οι αθλητές εμφανίζουν χαμηλότερη ηθική ανάπτυξη από τις αθλήτριες.
- Η ηθική κρίση των αθλητών προοδευτικά μειώνεται από το δημοτικό στο πανεπιστήμιο, ενώ των μη αθλητών αυξάνεται

Γενικό συμπέρασμα ερευνητών:

- Όσο περισσότερο μετέχει κάποιος στον αθλητισμό, τόσο λιγότερο ικανός είναι να σκέφτεται και να δρα με βάση την ηθική.

«Ενώ ο αθλητισμός χτίζει χαρακτήρα, με την έννοια της αφοσίωσης, της θυσίας και της ομαδικότητας, δε χτίζει χαρακτήρες με την έννοια της εντιμότητας, της υπευθυνότητας και της δικαιοσύνης» (σελ. 84).

Kavussanu and Roberts (2001): Οι παίκτες του Μπάσκετμπολ με υψηλό Εγωκεντρισμό αποδέχονται την εξαπάτηση και τη βία ως αποδεκτές συμπεριφορές στο παιχνίδι.

Nicholls (1989): Όταν ο προπονητής ταυτίζει την επιτυχία με τη νίκη, οι παίκτες δε νοιάζονται για τον αν έχει αδικηθεί η άλλη ομάδα, αρκεί να νικήσει η δική τους.

Ποδόσφαιρο Αυστραλία: Miller et al. (2003)

- Παίκτες που «λειποχούσαν» σε πολύ ανταγωνιστικό κλίμα (νίκη με κάθε μέσο), επιδείκνυαν πολύ μειωμένο σεβασμό στους κανονισμούς, τους αντιπάλους, τους διαιτητές και το fair-play.

Συμπέρασμα

Οι άνθρωποι έχουν την εχθρή τάση να χενικεύουν τις συμπεριφορές τους (στάσεις)

Αυτό που φαίνεται να μαθαίνουν από πολύ μικρά τα παιδιά στον αθλητισμό, το χενικεύουν στη ζωή

Άρα, σε κάθε τομέα της ζωής, όπου το ζητούμενο είναι η επιτυχία, μπορεί να χενικευθούν παραδοχές και συμπεριφορές που μαθαίνονται στον αθλητισμό και θεωρούνται αποδεκτές.

Μήπως, η αποδοχή της αρχής «επιτυχία με κάθε μέσο», που κυριαρχεί, εχθενώς, στον αθλητισμό, ωθεί, αναπόφευκτα, αθλητές, προπονητές και θεατές να αποδέχονται ευκολότερα:

τη «βρώμικη πολιτική»,

τα παραπλανητικά τεχνάσματα των διαφημιστικών εταιριών,

τον χωρίς όρια «πόλεμο» των επιχειρήσεων,

τα ελαττωματικά προϊόντα;

Κλπ;

Δυστυχώς, συχνά, το μάθημα αυτό διδάσκεται στον αθλητισμό και μέσω αυτού.

«Για να είσαι καλός στον αθλητισμό, πρέπει να είσαι κακός ...

David Shields and Brenda L. Bredemeier (1995, 1999, 2002)

Οι Άνθρωποι είναι πιο ηθικοί από ό, τι νομίζουν και πιο ανήθικοι από ό, τι φαντάζονται
Freud, Sigmund

Νάσαι σίγουρος ότι, όταν κάποιος λέει ότι είναι ρεαλιστής, είναι έτοιμος να κάνει κάτι για το οποίο, μέσα του, νιρέπεται.

Harris, Sidney J

Γιατί σκοτώνουν ανθρώπους, που σκοτώνουν ανθρώπους, για να δείξουν ότι το να σκοτώνεις ανθρώπους είναι κακό;
Ανώνυμος

VII. Επικοινωνία και επίλυση συγκρούσεων.

Επικοινωνία

Ακούμε τα μισά απ' όσα λέγονται (50%)

Προσέχουμε τα μισά απ' αυτά (25%)

Κατανοούμε τα μισά απ' αυτά (12.5%)

Πιστεύουμε τα μισά απ' αυτά (6.25%)

και Θυμόμαστε τα μισά από αυτά (3.125%)

Το άγχος των προπονητών

Παράγοντες που στρεσάρουν τους προπονητές (Kroll)

<u>Παράγοντας</u>	<u>Συχνότητα</u>
Αγένεια (ασέβεια) παικτών	47.8%
Δεν μπορούν να πλησιάσουν τους παίκτες	20.7%
Απουσία εκτίμησης από διοίκηση	14.0%
Λάθος τακτική	9.0%
Απουσία εκτίμησης από φιλάθλους	6.5%

Πιο είναι το δικό σας άγχος;

Ο Προπονητής ως ηγέτης

Ο μέσος άνθρωπος θα επηρεάσει τουλάχιστον 250 ανθρώπους στη ζωή του

Η καλή ηγεσία δε στηρίζεται σε κάποια κληρονομημένη ικανότητα, αλλά μαθαίνεται.

Πολλοί νομίζουν ότι κάθε παιδάκι που φοβερίζει τα άλλα στην αυλή του σχολείου (και έχει το us υποτελείς του) έχει στόφα αρχηγού.

Και στον επιχειρηματικό κόσμο, σε πολλούς εργασιακούς χώρους, κάποιος προϊστάμενος τρομοκρατεί τους υπαλλήλους

Η πραγματική ηγεσία δεν έχει να κάνει με τη θέση που κατέχει κάποιος, αλλά με την επιρροή που ασκείται στους άλλους, ως προς τον τρόπο που σκέφτονται, αισθάνονται και ενεργούν.

Η πραγματική ηγεσία δεν μπορεί να απονεμηθεί, ούτε να διορισθεί. Προέρχεται ΜΟΝΟ από την επιρροή που ασκείται στους άλλους.

Την ημέρα που οι στρατιώτες θα πάνε να σου λένε τα προβλήματά τους, έχεις πάψει να είσαι ο αρχηγός τους.

Patton

Το καλύτερο κομπλιμέντο που μου έχουν κάνει ήταν όταν με ρώτησαν να πω τη γνώμη μου και, με προσοχή, την άκουσαν.

Η επικοινωνία είναι σημαντική, αφ' ενός επειδή επηρεάζουμε άλλους, αφ' ετέρου επειδή επηρεαζόμαστε από άλλους

Θεματολογία

➤ Πώς εκφράζουμε τους εαυτούς μας

- Βελτίωση της ικανότητας να ακούμε τους άλλους
- Κατανόηση μη φραστικής επικοινωνίας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων χειρισμού των συγκρούσεων

Προϋποθέσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων επικοινωνίας του προπονητή

1. Συνειδητοποίηση ανάγκης βελτίωσης δεξιοτήτων επικοινωνίας
2. Εντοπισμός των μορφών συμπεριφοράς που ενέχονται στη βελτίωση της επικοινωνίας
3. Εξάσκηση των συμπεριφορών
4. Επαιτιοφοροδότηση για αυτά που κάνουμε
5. Ενσωμάτωση των βελτιωμένων δεξιοτήτων επικοινωνίας στην καθημερινότητα

Διαδικασία επικοινωνίας, 6 στάδια)

1. Απόφαση για εκπομπή μηνύματος (Θέλω να ..)
2. Κωδικοποίηση μηνύματος (Πώς θα ..)
3. Εκπομπή μηνύματος
4. Μεταφορά μηνύματος μέσω καναλιού επικοινωνίας
5. Αποκωδικοποίηση μηνύματος
6. Ανταπόκριση στο μήνυμα

Αποτυχία επικοινωνίας: «Θόρυβος»

Η προηγούμενη συμπεριφορά του πομπού παρέχει το αρνητικό πλαίσιο αναφοράς (πεποιθήσεις, στάσεις, προσωπικότητα)

- («Το λαμόγιο ηθικολογεί»)

Αδυναμία πομπού να κωδικοποιήσει το μήνυμα (αδυναμία έκφρασης)

- Φωτιά και τσεκούρι, ή «που το πάει τώρα;»

«Θόρυβος» κατά την επικοινωνία

- «Ποιος τον ακούει ..» ή «κοίτα ποιος μιλάει..»

«Θόρυβος» κατά την αποκωδικοποίηση από τον δέκτη (συναισθήματα, στάσεις, προηγούμενες εμπειρίες)

- «Τι μας λες τώρα..»

ΕΚΠΟΜΠΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ

Ο κύριος όγκος της δουλειάς του προπονητή συνίσταται στην εκπομπή μηνυμάτων

- Οι προπονητές δίνουν οδηγίες, ενθαρρύνουν, επιβάλουν πειθαρχία, οργανώνουν, αξιολογούν ...

Πολλοί προπονητές μιλούν πάρα πολύ

- εκτρέπουν την προσοχή και το χρόνο από την προπόνηση

Άλλοι προπονητές μιλούν πολύ λίγο

- υποδέονται ότι οι αθλητές γνωρίζουν τι να σκεφθούν ή τι δέλουν.

Οδηγίες αποτελεσματικής εκπομπής μηνυμάτων

Το μήνυμα νάναι άμεσο (όχι υπαινιχμοί)

Τα μηνύματα είναι δικά σου

Πληρότητα και εξειδίκευση

Σαφήνεια και σταθερότητα. Αποφυγή διπλών μηνυμάτων

Καθαρότητα σχετικά με ανάγκες και συναισθήματα

Διάκριση γνώμης και δεδομένων

Συγκέντρωση σε ένα σημείο τη φορά

Το μήνυμα να μην κρύβει άλλες σκέψεις

Το μήνυμα νάναι υποστηρικτικό

Συμβατότητα φραστικού και μη φραστικού μηνύματος

Επανάληψη του μηνύματος (περιλήψεις)

Το μήνυμα νάναι συμβατό με το πλαίσιο αναφοράς του δέκτη

Λήψη επανατροφοδότησης ότι το μήνυμα ερμηνεύθηκε με ακρίβεια

Οι διαφορετικοί σκοποί της επικοινωνίας από τον προπονητή

- Ο προπονητής θέλει να:

Πείσει έναν παίκτη στο νάρχεται στην προπόνηση 10΄ νωρίτερα

- Εξηγεί

Αξιολογήσει πόσο καλή είναι η εκτέλεση μιας άσκησης

- Ανατροφοδοτεί

Πληροφορήσει έναν παίκτη για το πώς να εκτελέσει σωστά την πάσα

- Τεχνική υπόδειξη

Παρακινήσει μια ομάδα να αντιμετωπίσει ένα σκληρό αντίπαλο

- Πρόκληση ενθουσιασμού

Επιλύσει προβλήματα που σχετίζονται με τη σύγκρουση δύο παικτών στην ομάδα

- Διαδικασία επίλυσης προβλημάτων

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΟΜΠΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ

Φραστικά μηνύματα

- Τι λέμε

Μη φραστικά μηνύματα

- Εμφάνιση
- Στάση σώματος
- Χειρονομίες
- Θέση σώματος
- Επαφή
- Εκφράσεις προσώπου
- Χαρακτηριστικά φωνής

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΗΨΗ ΜΗΝΥΜΑΤΩΝ: Ακρόαση

Ενεργητική ακρόαση ...

Υποστηρικτική ακρόαση ...

Συνειδητή ακρόαση ...

Ενεργητική ακρόαση

Διάκριση του ακούω (δέχομαι ήχους) και του προσέχω (ακούω ενεργητικά):

Προσοχή στα κύρια σημεία

Μη φραστική επικοινωνία (ευθεία οπτική επαφή και συγκατάνευση).

Ο ακροατής ενδιαφέρεται για το περιεχόμενο, την πρόθεση και τα συναισθήματα του μηνύματος.

Διανοητική προετοιμασία για ακρόαση

Υποστηρικτική ακρόαση

1. Χρήση υποστηρικτικής συμπεριφοράς, κατά την ακρόαση

- Περιγράψτε και μην επικρίνετε ή κάνετε επίθεση στη συμπεριφορά του άλλου
- Εστίαση στις άμεσες σκέψεις και συναισθήματα

- Μην είστε υπολογιστές και μη χειραγωγείτε
- Μην είστε αδιάφοροι (συναισθανθείτε τον άλλον)
- Νάστε ανοιχτοί σε νέες ιδέες, προοπτικές και αλλαγές ...

2. Καθώς ακούτε, δείξτε ότι ακολουθείτε τον ομιλητή, φραστικά ή μη φραστικά

3. Χρησιμοποιείτε φραστικές και μη φραστικές συμπεριφορές ακρόασης

- Μην στέκεστε μακριά από τον ομιλητή
- Διατηρήστε επαφή με τα μάτια
- Κάντε κατάλληλες χκριμάτσες
- Σταθείτε απέναντι στον άλλο
- Κρατήστε ανοικτή στάση με το σώμα

Συνειδητή ακρόαση

Ευλυχισία στον τρόπο που ακούτε

- παρεμβάσεις για σχόλια - επαναπροφοδότηση, κλπ

Ετοιμότητα για αναγνώριση εμποδίων επικοινωνίας

- «δόρυβος», παρερμηνείες, παρεξηγήσεις

Οι άνθρωποι διαφέρουν ως προς τον τρόπο που επικοινωνούν

ΚΡΙΤΙΚΗ

Η Κριτική είναι αναπόφευκτη και σύμφυτη στον αθλητισμό

Πολλοί άνθρωποι εκλαμβάνουν την κριτική ως απειλή της αυτοεκτίμησής τους και συμπεριφέρονται αμυντικά

- αντί να ακούνε τον συνομιλητή εστιάζονται στο τι θα πουν για να αμυνθούν

Η τεχνική του «σάντουιτς» για άσκηση κριτικής ...

Τεχνική του «Σάντουιτς»

Τρία στάδια

- 1. Θετική πρόταση (προσέλκυση προσοχής)
 - Καλή προσπάθεια ...
- 2. Οδηγίες για ό,τι ακολουθήσει (απόσπαση προσοχής από το λάθος που μόλις έκανε)
 - Την επόμενη φορά δώσε έμφαση στο ...
- 3. Κομπλιμέντο
 - «Είμαι σίγουρος ότι ...»

Κλειδί της τεχνικής είναι οι οδηγίες για ο, τι ακολουθήσει

ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Λόγω αποτυχίας του πομπού

- Ασαφή μηνύματα («αν προσπαθήσεις πολύ...»)
- Αντιφατικά μηνύματα (καταστρέφεται η εμπιστοσύνη και οι καλές σχέσεις). Σύγκρουση φραστικών και μη φραστικών μηνυμάτων

Λόγω αποτυχίας του δέκτη

- Παρερμηνεία των προθέσεων του δέκτη. Προκατάληψη. Συμπλέγματα κατωτερότητας. Αυτοεκπληρούμενη προφητεία
- Αδυναμία ενεργητικής ακρόασης

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

Πότε να αποφεύχεται

- Όταν υπάρχει θυμός

Πότε να χρησιμοποιείται

- Όταν πρόκειται να εξυπηρετηθεί κάποιος συγκεκριμένος θεμιτός σκοπός.
- Όχι προκειμένου να «ριχτεί» ο άλλος, αλλά μετά από προσεκτική εξέταση των συνεπειών της σύγκρουσης

Πώς συμπεριφέραστε κατά τη σύγκρουση

Εκφράζουμε τα συναισθήματα εποικοδομητικά

- Δεν κάνουμε επίθεση σε κατάσταση θυμού στο άτομο συνολικά. Έτσι δεν υπάρχει επικοινωνία.
- Όταν θυμώνουμε ,περιγράφουμε με σαφήνεια πώς αισθανόμαστε
- Χρονοτριβήστε

Σκεφτόμαστε τις συνέπειες, πριν ουρλιάσουμε

Αναρωπιόμαστε: «Εχω κατανοήσει καλά την κατάσταση και τη θέση του άλλου;»

Συναισθανόμαστε. «Πώς δάμουν εγώ αν ήμουν ακριβώς στη θέση του άλλου;»

Ανιχνεύουμε την κατάσταση. «Μήπως δάταν καλύτερα αν ...»

Προχωρούμε σιγά σιγά. Ευκαιρίες στον άλλο να κατανοήσει τι λέμε...

Τι πρέπει και τι δεν πρέπει να χίνεται στο ξεκίνημα της σύγκρουσης ...

Πρέπει να:

Δείξεις ότι εκτιμάς τη σχέση σου με το άτομο

Σκεφτείς καλά τι μήνυμα θέλεις να μεταφέρεις

Προσπαθήσεις να καταλάβεις τη θέση του άλλου

Προχωρήσεις προοδευτικά (βήμα- βήμα)

Ακούσεις προσεκτικά τι θέλει να πει ο άλλος ...

Δεν πρέπει να:

Σκέφτεσαι τη λύση.

- Εσιιάσου στο πρόβλημα.
- Σιγουρέψου ότι το έχεις καταλάβει καλά
- Όχι τι πρέπει να κάνουν, αλλά να σκεφτούν τι πρέπει να κάνουν

Σταματάς την προσπάθεια επικοινωνίας

Προσβάλλεις.

- Οχι σαρκασμοί.
- Η σύγκρουση δεν είναι ανταγωνισμός, αλλά προσπάθεια επίλυσης προβλήματος.

Στηρίζεσαι σε μη φραστική επικοινωνία για να μεταφέρεις τις σκέψεις σου (π.χ. «μούτρα»).

Συζητάς το πρόβλημα με άλλους, πριν συναντήσεις το πρόσωπο

Τα τρία στυλ επίλυσης των συγκρούσεων

➤ *Κερδίζω-χάνεις*

- Οι στρατηγικές που χρησιμοποιούνται είναι η ισχύς, η επικυριαρχία, ο εξαναγκασμός

➤ *Χάνω - χάνεις*

- Συνήθης στρατηγική ο συμβιβασμός

➤ *Κερδίζω - κερδίζεις*

- Οι στρατηγικές είναι η εναρμόνιση, η συνεργασία και η επίλυση προβλημάτων.

Στρατηγικές αποτελεσματικής επίλυσης συγκρούσεων

- 1. Όταν σου επιτίθενται, αντί να κλιμακώσεις τη σύγκρουση, διαπραγματεύσου.

- Διαχώρισε το θέμα από το πρόσωπο.
- Δράσε σαν να πιστεύεις ότι ο άλλος δε θέλει να σε βλάψει προσωπικά
 - («κανένας δεν είναι εναντίον σου, απλά όλοι είναι, πρώτα, με τον εαυτό τους».)
- 2. Χρησιμοποίησε τρίτο πρόσωπο.
 - Απόφυγε προτάσεις που αρχίζουν με το «εσύ» και το «εχώ».
 - Όχι: «Ποιέ δεν έρχεσαι στην ώρα σου»
 - Αλλά: *«Είναι πολύ σημαντικό να είναι όλοι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους και αυτό το έχουμε συμφωνήσει όλοι» (βασικοί κανόνες).*
- 3. Προσπάησε να διατηρήσεις ήρεμο τόνο φωνής.
 - Μην προκαλείς με τον έντονο τόνο της φωνής και τις φορτισμένες λέξεις.
- 4. Εξασκήσου στη χρήση συμπονετικών εκφράσεων.
 - Εστιάσου σε συμπεριφορές και όχι σε νοοτροπίες.
 - Μίλησε για πράγματα που μπορούν να αλλάξουν.
 - Όχι: «Μην είσαι επιδεικός»
 - Αλλά: *«θα βοηθούσε πολύ αν σταματήσεις να φωνάζεις δυνατά.»*
- 5. Απόφυγε να στέλνεις απειλητικά σήματα.
 - Μην εμπλέκεσαι σε έντονα διαρκή βλέμματα.
 - Μην χειρονομείς πολύ (ιδιαίτερα με το δάχτυλο τεντωμένο).
- 6. Μην ενοχοποιείς τον άλλο με τις εκφράσεις σου .
 - *«Πάντα το κάνεις αυτό . . .» ή «Μην είσαι τόσο . . .»*
- 7. Όταν προκληθείς, αγνόησέ το και
 - Ήρεμα συνόψισε τις δικές σου απόψεις και τις απόψεις του άλλου.
 - Άλλαξε θέμα για να παχώσεις το επίμαχο ζήτημα και να ηρεμήσεις.
- 8. Καθάρισε τον ορίζοντα.
 - Αν κάποιος στην ομάδα ενοχλείται συνέχεια με σένα, ζήτησε συνάντηση καί ίδιαν.

Τύποι προπονητών και ικανότητα επικοινωνίας

Αξιολογώντας την ικανότητα επικοινωνίας

«Ο Ξιπασμένος» προπονητής

Δεν παραδέχεται τα λάθη του

Δεν το σέβονται οι αθλητές, επειδή δεν τους σέβεται και αυτός

Όταν μιλάει, δεν τον προσέχουν, επειδή συνήθως είναι επικριτικός

Ο ξιπασμένος προπονητής δεν έχει μάθει ότι ο σεβασμός δεν επιβάλλεται, αλλά κερδίζεται.

Αξιολογήστε την αξιοπιστία σας:

1	2	3	4	5
Πολύ χαμηλή				Πολύ Ψηλή

Ο Προπονητής με «τα κακά νέα»

Τα περισσότερα απ' όσα λέει είναι αρνητικά ή και εχθρικά

Συχνά επικρίνει τους αθλητές, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό τα συναισθήματα ανασφάλειας των αθλητών

Δεν ενθαρρύνει, επειδή πιστεύει ότι κάτι τέτοιο δεν αρμόζει σ' έναν προπονητή.

Όταν, σπανίως, δείχνει λίγη καλοσύνη, περνάει απαρατήρητη, επειδή υπερκαλύπτεται από την αρνητική του συμπεριφορά

Αξιολογήστε το βαθμό που τα μηνύματά σας είναι θετικά ή αρνητικά:

1	2	3	4	5
Αρνητικά				Θετικά

«Ο δικαστής»

Σχεδόν πάντα ο προπονητής αυτός κρίνει τους αθλητές, αντί να τους δίνει οδηγίες.

Σχεδόν πάντα κατηγορεί τους άλλους, αντί να δίνει πληροφορίες για το πώς να γίνει κάτι σωστά

Όταν οι παίκτες κάνουν κάτι καλά, δείχνει ενθουσιασμό, αλλά δεν ξέρει πώς να τους ενθαρρύνει να πετύχουν ακόμη ψηλότερα επίπεδα απόδοσης.

Αξιολογήστε το βαθμό που τα μηνύματά σας κυρίως πληροφορούν ή κρίνουν:

1	2	3	4	5
Κρίνουν				Πληροφορούν

«Ο άσπιτος»

Ποτέ δεν είναι κανείς σίγουρος τι θα κάνει ή θα πει αυτός ο προπονητής

Σήμερα κάνει ή λέει κάτι και αύριο κάτι άλλο.

Την περασμένη βδομάδα τιμώρησε έναν παίκτη, επειδή τσακώθηκε, αλλά όχι έναν άλλον που είναι το αστέρι της ομάδας.

Λέει στους παίκτες του να μην μαλώνουν με τους διαιτητές, αλλά ο ίδιος το κάνει συνέχεια

Αξιολογήστε το βαθμό που τα μηνύματά σας είναι σταθερά:

1	2	3	4	5
Ασταθή				Σταθερά

«Ο Φλύαρος»

Δίνει συνέχεια οδηγίες στην προπόνηση.

Στον αγώνα, όταν δε βάζει τις φωνές στους παίκτες, μουρμουρίζει.

Μιλάει τόσο πολύ που δεν έχει χρόνο να ακούσει τους παίκτες

Δεν περνάει καν από το νου του ότι και οι παίκτες έχουν κάτι να πουν, αντί να τους λέει αυτός συνέχεια τι να κάνουν

Αξιολογήστε το πόσο καλά μπορείτε να ακούτε τους άλλους:

1	2	3	4	5
Όχι καλά				Καλά

«Το Πειρωμένο Πρόσωπο»

Ο προπονητής αυτός ποτέ δε δείχνει τα συναισθήματά του.

Δε χαμογελά, δε κάνει γκριμάτσες, ποτέ δε χτυπά στορχικά την πλάτη των αθλητών του.

Δεν κατσουφιάζει, δεν κλωτσάει πράγματα, δε δείχνει δυσαρέσκεια.

Κανείς δε γνωρίζει πώς αισθάνεται, κάτι που κάνει τους νέους παίκτες να αισθάνονται λίγο ανασφαλείς.

Αξιολογήστε την ικανότητά σας για μη φραστική επικοινωνία:

1	2	3	4	5
Λίγη				Πολλή

«Ο Καθηγητής»

Ο προπονητής αυτός δεν είναι ποτέ σε θέση να πει τα πράγματα με απλό και κατανοητό τρόπο στους παίκτες του.

Είτε τους μιλάει σαν να είναι οι παίκτες καθηγητές Πανεπιστημίου ή με τόσο πλάγιο τρόπο, που στο τέλος τους προκαλεί σύγχυση.

Χρησιμοποιεί αόριστες έννοιες και αδυνατεί να δείξει με απλό και κατανοητό τρόπο τα τεχνικά στοιχεία.

Αξιολογήστε την ικανότητά σας να δίνετε οδηγίες:

1	2	3	4	5
Μικρή				Μεγάλη

«Ο Εκτός Τύπου και Χρόνου»

Ο προπονητής αυτός δεν καταλαβαίνει τη χρήση της ενθάρρυνσης.

Συχνά, όταν ενθαρρύνει, είναι εκτός τύπου και χρόνου.

Όταν αντιμετωπίζει μια απαράδεκτη συμπεριφορά, είτε την αφήνει να περάσει απαρατήρητη, είτε τιμωρεί πολύ αυστηρά.

Αξιολογήστε την ικανότητά σας να ενθαρρύνετε και να τιμωρείτε:

1	2	3	4	5
Μικρή				Μεγάλη

Συνολική αξιολόγηση ικανότητας του Προπονητή για επικοινωνία

36-40: Βραβείο τέλειας επικοινωνίας

31-35: Βραβείο καλής επικοινωνίας. Επιδέχεται βελτίωση. Μελετήστε.

26-30: Καλούτσικη ικανότητα, αλλά υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης.

21-25: Βραβείο πέσινης γλώσσας.

8-20: Χρειάζεσαι φίμωτρο. Μέχρι να βελτιωθείς φόρα το. Χρειάζεσαι πολύ διάβασμα και εξάσκηση.

Συγκρούσεις

Κάθε φορά που οι ενέργειες ενός ατόμου εμποδίζουν τους στόχους ή τη δουλειά μας γενικότερα, τότε είναι πολύ πιθανό να προκύψει σύγκρουση, που μπορεί να είναι αναπόφευκτη.

Η αγνόηση μιας σύγκρουσης είναι συχνά η απαρχή μεγαλύτερων τριβών

Το πρώτο βήμα για την επίλυση μιας σύγκρουσης είναι αξιολόγηση της σχετικής σημασίας για

- 1. επίτευξη του στόχου, που παρεμποδίζεται από το πρόσωπο ή
- 2. η διατήρηση της καλής σχέσης με το άτομο.

Τύποι συγκρούσεων ανάλογα με την παραπάνω αξιολόγηση

Χελώνες

Απόσυρση στο καβούκι

Θυσιάζονται και οι στόχοι και οι σχέσεις

Αποφεύχουν τη σύγκρουση, επειδή πιστεύουν ότι με τη σύγκρουση δεν επιλύεται το πρόβλημα ...

Καρχαρίες

Επιβολή των απόψεών μου στον άλλο.

Πρυτανεύουν οι δικόι μου στόχοι

Η σύγκρουση γίνεται αντιληπτή ως παιχνίδι. Κερδίζω - χάνεις

Αδιαφορία για τον άλλον

Αρκούδες

Το ενδιαφέρον για τις σχέσεις πρυτανεύει

Προθυμία να δυσιασθούν οι προσωπικοί στόχοι

Πεποίθηση ότι οι συγκρούσεις πάντα κάνουν κακό στις σχέσεις.

Αλεπούδες

Στόχος η επίτευξη και των στόχων και η διατήρηση της σχέσης, τουλάχιστον εν μέρει.

Προσπάθεια για επίτευξη συμβιβασμού

Αν είναι δυνατόν και τα δύο μέρη να κερδίσουν κάτι

Κουκουβάχιες

Όπως οι αλεπούδες, αλλά με επιδίωξη να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή συναίνεση και από τα δύο μέρη.

Ικανοποίηση μόνο αν επιτευχθούν τα μέγιστα δυνατά αποιελέσματα και στις σχέσεις και στην επίτευξη των στόχων

Καλοχαιρέτα τους πεζούς όταν καβαλικεύεις, γιατί μπροστά σου θα τους βρεις όταν θα ξεπεζεύεις.

Κριτική παροιμία

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΠΟΝΗΤΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ ΟΜΑΔΑΣ: ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΠΡΟΠΟΝΗΤΕΣ

Κάθε μορφή επικοινωνίας από τον προπονητή είναι σημαντική

- Πρόσεξε, γιατί, συχνά, το μήνυμα παρερμηνεύεται

Δράσε αμέσως, μόλις αντιληφθείς το πρόβλημα

- Μην ελπίζεις ότι θα λυθεί από μόνο του

Χρησιμοποίησε θετική γλώσσα

- Έτσι θα δημιουργήσεις θετική προσδοκία και ανταπόκριση

Ποτέ μην κάνεις υποθέσεις για τις αιτίες ενός προβλήματος

- Επικοινωνήσε άμεσα

Κάνε κάθε επικοινωνία να φαίνεται σημαντική

- Δείξε σεβασμό σε κάθε παίκτη

Μοίρασε το χρόνο στους παίκτες

- Η έρευνα δείχνει ότι οι προπονητές αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στα αστέρια της ομάδας (έως και 7 φορές περισσότερο χρόνο)

Ποτέ μη δίνεις υποσχέσεις που δε θα τηρήσεις

Ποτέ μη χρησιμοποιείς απειλές αν δεν μπορείς να τις υλοποιήσεις

Μη ξεχνάτε, όσα λέτε επηρεάζουν μόνο κατά 5% (38% ο τόνος φωνής, και 55% η γλώσσα του σώματος)

Εξασκηθείτε και χρησιμοποιείτε την τεχνική του «σάντουιτς». Με φυσικότητα, όπως αναπνέετε.

Όταν γίνεται το λάθος, εστιάσθε στο σωστό που γίνεται και δώστε συγκεκριμένη τεχνική οδηγία, που θα οδηγήσει στη διόρθωση του λάθους

Κυρίως να ακούτε. Λιγότερο να μιλάτε

Κάνετε ερωτήσεις

- «Πώς νομίζεις ότι τα πηγαίνεις;»

Προσοχή στις πολιτισμικές διαφορές, αν έχετε ξένους παίκτες

- Βοηθήστε στην προσαρμογή του.

Μην ξεχνάτε: οι παίκτες σας είναι πρώτα άνθρωποι και μετά παίκτες

- Ενδιαφερόμαστε, ειλικρινά, για κάποιο προσωπικό τους πρόβλημα εκτός ομάδας

Προετοιμασθείτε

- «Αρχίστε έχοντας κατά νου το επιθυμητό τέλος»

Κάντε κριτική μόνο στην απόδοση και ποτέ στο πρόσωπο

Αποφύγετε την επικοινωνία, όταν υπάρχει συναισθηματική φόρτιση.

- Περιμένετε έως ότου κρίνετε ότι μπορείτε να είστε αντικειμενικός

Χρησιμοποιήστε τις ευκαιρίες για επικοινωνία σε ανεπίσημο περιβάλλον

- Μια καλή κουβέντα στην προπόνηση μπορεί να είναι πιο αποτελεσματική από εκείνη σε μια καθορισμένη συνάντηση

Χρησιμοποιήστε το χιούμορ

- Είναι το αποτελεσματικότερο αχχολυτικό

Πάντα να ολοκληρώνετε μια συνάντηση με αυτό που συμφωνήθηκε να γίνει («όπως, λοιπόν, είπαμε ...»)

"Αν το μοναδικό εργαλείο που έχεις είναι ένα σφυρί, τότε όλα τα προβλήματα σου μοιάζουν με καρφιά"

"Μη μιλάς τόσο δυνατά, δεν μπορώ να σε ακούσω"

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ajzen, I. (1988). Attitudes, personality, and behavior. Chicago: Dorsey Press.
- Ajzen, I., Fishbein, M. (1980). Understanding attitudes and predicting social behavior. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Allport, G.W. (1935). Attitudes. In: Murchison, C. (Ed.), Handbook of social psychology (pp. 802-827). Worcester, MA: Clark University Press.
- Anshel, M. H. (2003). Sport Psychology: From Theory to Practice (4th ed.). San Francisco: Benjamin Cummings.
- Arnold, P.J. (1989). Competitive sport, winning, and education. Journal of Moral Education, 18, 15-25.
- Aronfreed, J. (1969). The problem of imitation. Advances in Child Development and Behavior, 4, 209-319.
- Aronson, E., Mills, J. (1959). The effect of severity of initiation on liking for a group. Journal of Abnormal and Social Psychology, 59, 177-181.
- Asch S. E. (1956). "Studies of independence and conformity: I. A minority of one against a unanimous majority". Psychological Monographs, 70, 1-70
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Bandura, A. (1973). Aggression: A social learning analysis. Oxford: Prentice-Hall.
- Bandura, A., Walters, R.H. (1959). Adolescent aggression. New York: Ronald Press
- Barynina, I.I., Vaitsekhovski, S.M. (1992, August). The aftermath of early sports specialization for highly qualified swimmers. Fitness Sports Review International, 132-133.
- Benedict, R. (1934). A defense of moral relativism. The Journal of General Psychology, 10, 59-82.
- Blackhurst, M., Schneider, A., Strachan, D. (1991). Values and ethics in amateur sport: Morality, leadership, education. Ottawa, ON: Ministry of Fitness and Amateur Sport.
- Blair, R.J.R. (1995). A cognitive developmental approach to morality: Investigating the psychopath. Cognition, 57, 1-29.
- Bloom, B.S. (1985). Developing talent in young children. New York: Ballantine.
- Bompa, T. (1995). From Childhood to Champion Athlete. Toronto: Veritas Publishing Inc.
- Boudreau, F., Konzak, B. (1991). Ben Johnson and the use of steroids in sport: Sociology and ethical considerations. Canadian Journal of Sport Sciences, 16, 88-98.
- Bredemeier, B. J. (1999). Character in action: The influences of moral atmosphere on athletes' sport behavior. In: Lidor, R., & Bar-Eli, M. (Eds), Sport psychology: Linking theory and practice (pp. 247-259). Morgantown, WV: Fitness Information Technology Inc.
- Bredemeier, B.J. (1994). Children's moral reasoning and their assertive, aggressive, and submissive tendencies in sport and daily life. Journal of Sport and Exercise Psychology, 16, 1-14.
- Bredemeier, B.J., Shields, D.L. (1986a). Game reasoning and interactional morality. The journal of genetic psychology, 147, 257-275.

- Bredemeier, B.J., Shields, D.L. (1986b). Moral growth among athletes and nonathletes: A comparative analysis. *The Journal of Genetic Psychology*, 147, 7-18.
- Bredemeier, B., Shields, D. (1985). Values and violence in sport. *Psychology Today*, 19, 22-32.
- Bredemeier, B., Shields, D. (1984a). Divergence in moral reasoning about sport and everyday life. *Sociology of Sport Journal*, 1, 348-357.
- Bredemeier, B.J., Shields, D.L. (1984b). The utility of moral stage analysis in the investigation of athletic aggression. *Sociology of Sport Journal*, 1, 138-149.
- Bredemeier, B.J., Weiss, M.R., Shields, D.L., Cooper, B. (1986). The relationship of sport involvement with children's moral reasoning and aggression tendencies. *Journal of Sport Psychology*, 8, 304-318.
- Burke, M. (2001). Obeying until it hurts: Coach-athlete relationships. *Journal of the Philosophy of Sport*, 28, 227-240.
- Butcher, J., Lindner, J.K., & Johns, D. P. (2002). Withdrawal from competitive youth sport: A retrospective ten-year study. *Journal of Sport Behavior*, 25, 145-163.
- Carlson, R.C. (1997). In search of the expert sport performer. *Science in the Olympic Sport*, 1, 1-13.
- Carlson, R. (1993). The path to the national level in sports in Sweden. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 3, 170-177.
- Clark, H.H. (1971a). Characteristics of the young athlete: A longitudinal look. *Kinesiology Review*, 3, 33-42.
- Clark, H.H. (1971b). *Physical and Motor Tests in the Medford Boys' Growth Study*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Clifford, C., Fezell, R.M. (1997). *Coaching for character*. Windsor, ON: Human Kinetics.
- Coakley, J. (1992). Burnout among adolescent athletes: A personal failure or social problem. *Sociology of sport journal*, 9(3), 271-285.
- Coakley, J., & White, A. (1999). How young people become involved and stay involved in sports. In: Donnelly, P., & Young, K. (eds). *Inside sports*. London: Routledge
- Colby, A., & Kohlberg, L. (1987). *The Measurement of Moral Judgement: Volume 2, Standard Issue Scoring Manual (Vol. 2)*. Cambridge University Press.
- Côté, J. (2002). Coach and peer influence on children's development through sport. In: Silva J.M., Stevens D. (eds.), *Psychological Foundations of Sport (2nd ed., pp. 520-540)* Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Côté, J., Fraser-Thomas, J. (2007). Youth involvement in sport. In: Crocker, P. (ed.), *Sport psychology: A Canadian perspective (pp. 270-298)*. Toronto: Pearson.
- Côté, J., Hay, J. (2002). Children's involvement in sport: A developmental perspective. In: Silva J.M., Stevens D. (eds.), *Psychological Foundations of Sport (2nd ed., pp. 484-502)*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Cowart, V.S. (1989). Ethical, as well as physiological, questions continue to arise over athletes' steroid abuse. *JAMA*, 261, 3362-3367.
- Damon, W. (1984). Self-understanding and moral development from childhood to adolescence. In: Kurtines W., Gewirtz J. (Eds), *Morality, moral behavior and moral development (pp. 109-127)*. New York: Wiley.
- Deutsch, M. & Krauss, R. M. (1965). *Theories in Social Psychology*. New York, NY: Basic Books

- Donnelly, P., & Young, K. (1999). *Inside sports*. London: Routledge.
- Dubin, C.L. (1990). Commission of inquiry into the use of drugs and banned practices intended to increase athletic performance. Ottawa, ON: Ministry of Supply and Service.
- Dubois, P.E. (1986). The effect of participation in sport on the value orientations of young athletes. *Sociology of Sport Journal*, 3, 29-42.
- Duda, J.L. (1989). Relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among high school athletes. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11, 318-335.
- Duda, J.L. (1987). Toward a developmental theory of achievement motivation in sport. *Journal of Sport Psychology*, 9, 130-145.
- Durand-Bush, N., Salmela, J.H. (2001). The development of talent in sport. *Handbook of Sport Psychology*, 2, 269-289.
- Durand-Bush, N., Salmela, J.H. (1996). Nurture over Nature: A new twist to the development of expertise. *Avante*, 2, 87-109.
- Edwards, J.B. (1973). Chosen ideal person, least ideal person, and judgments about moral wickedness: A developmental study. *Journal of Moral Education*, 3, 379-399.
- Eifermann, R. R. (1970). Cooperativeness and egalitarianism in kibbutz children's games. *Human Relations*, 23(6), 579-587.
- Eisenberg, N. (2000). Emotion, regulation, and moral development. *Annual Review of Psychology*, 51, 665-697.
- Eitzen, D.S. (1988). Ethical problems in American sport. *Journal of Sport and Social Issues*, 12, 17-30.
- Ericsson, K.A. (1996). The acquisition of expert performance: An introduction to some of the issues. In: Ericsson K.A. (Ed.), *The road to excellence: The acquisition of expert performance in the arts and sciences, sports, and games* (pp. 1-50). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T., Tesch- Romer, C. (1993). The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. *Psychological Review*, 100, 363-406.
- Ewing, M.E., Seefeldt, O. (1996). Participation and attrition patterns in American agency-sponsored youth sports. In: Small, F.L., Smith, R.E. (Eds.), *Children and youth in sports: A biopsychosocial perspective* (pp. 31-46). Dubuque, IA: Brown & Benohmark.
- Feezell, R.M. (1988). On the wrongness of cheating and why cheaters can't play the game. *Journal of the Philosophy of Sport*, 15, 57-68.
- Festinger, L. (1957). *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Fishbein, M., Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Fry, D.A.P., McClements, J.D., Sefion, J.M. (1981). A report on participation in the Saskatoon Hockey Association. Report to Sask Sport, Regina, Saskatchewan.
- Gewirtz, J.L. (1961). A learning analysis of the effects of normal stimulation, privation and deprivation on the acquisition of social motivation and attachment. In: Foss, B.M. (Ed), *Determinants of infant behaviour* (pp. 213-290). Oxford: Wiley.
- Gill, D. L. (2000). Psychological dynamics of sport and exercise. *Human Kinetics*.

- Gill, D.L. (1986). Psychological dynamics of sport. Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Gould, D., Dieffenbach, K., Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 172-204.
- Gould, D., Horn, T. (1984). Participation motivation in young athletes. In J.M. Silva & R.S. Weinberg (Eds.), *Psychological foundations in sports and exercise* (pp. 359-370). Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Gould, D., Feltz, D., Horn, T., Weiss, M. (1982). Reasons for attrition in competitive youth swimming. *Journal of Sport Behavior*, 5, 155-165.
- Grotevant, H. D., Cooper, C. R. (1988). The role of family experience in career exploration: A life-span perspective. In Baltes P.B., Featherman, D.L., & Lerner R.M. (Eds.), *Life-span development and behavior* (pp. 231-258). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associate.
- Haan, N. (1991). Moral development and action form a social constructivist perspective. In Kurtines & Gewirtz (Eds.) *The handbook of moral behavior and development*, Vol. 1. (pp. 251-273).
- Hall, E.R. (1986). Moral development levels of athletes in sport-specific and general social situations. In: Vander Velden, L., Humphrey, J.H. (Eds.), *Psychology and sociology of sport: Current selected research* (Vol. 1) (pp. 191-204). New York: AMS Press.
- Hall, E. (1981). Moral development levels of athletes in sport specific and general social situations. Unpublished Doctoral Dissertation, Texas Women's University.
- Haney, C., Banks, W. C., & Zimbardo, P. G. (1973) A study of prisoners and guards in a simulated prison. *Naval Research Review*, 30, 4-17
- Heikkala, J. (1993). Modernity, morality, and the logic of competing. *International Review for the Sociology of Sport*, 28, 355-371.
- Helanko, R. (1957). Sports and socialization. *Acta Sociologica*, 2, 229-240.
- Hill, G.M. (1993). Youth sport participation of professional baseball players. *Sociology of Sport Journal*, 10, 107-107.
- Hoffman, M.L. (1984). Parent discipline, moral internalization, and development of prosocial motivation. In: Staub, E., Bar-Tal, D., Karylowski, J.E., Reykowski, J. (Eds), *Development and maintenance of prosocial behavior: Critical Issues in Social Justice* (Vol. 31) (pp. 117-137). Springer US.
- Horrocks, R. (1979). The relationship of selected prosocial play behaviors in children to moral reasoning, youth sports participation, and perception of sportsmanship. Unpublished Doctoral Dissertation, University of North Carolina at Greensboro.
- Hyland, D. (1990). *Philosophy of sport*. New York: Paragon House.
- Θεοδωράκης, Ι., Δογάνης, Γ., Μπαγιάτης, Κ. (1989) Στάσεις προς τη φυσική δραστηριότητα σε γυναίκες και άνδρες. *Αθλητική Ψυχολογία*, 1, 43-52.
- Jantz, R.K. (1975). Moral thinking in male elementary pupils as reflected by perception of basketball rules. *Research Quarterly*, 46, 414-421.
- Kalinowski, A.G. (1985). The development of Olympic swimmers. In: Bloom, B.S., Sosniak, L.A. (Eds), *Developing talent in young people* (pp. 139-192). New York: Ballantine Books.

- Kavussanu, M., Roberts, G.C. (2001). Moral functioning in sport: An achievement goal perspective. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 23, 37-54.
- Kenyon, G.S. (1968). Six scales for assessing attitude toward physical activity. *Research Quarterly*, 39, 566-574.
- Kenyon, G.S., McPherson, B.D. (1973). Becoming Involved in Physical Activity and Sport: A Process of Socialization. In: Rarick L. (ed), *Physical Activity* (pp. 303-332). London: Academic Press.
- Kidman, L., McKenzie, A., McKenzie, B. (1999). The nature of target of parents' comments during youth sport competitions. *Journal of Sport Behavior*, 22, 54-68.
- Kleiber, D.A., Roberts, G.C. (1981). The effects of sport experience in the development of social character: An exploratory investigation. *Journal of Sport Psychology*, 3, 114-122.
- Kohlberg, L. (1969). Stage and sequence. The cognitive-developmental approach to socialization. In: Goslin, D.A. (Ed.), *Handbook of socialization theory and research* (pp. 347-481). Chicago: Rand-McNally.
- Kohlberg, L. (1969). *Stages in the development of moral thought and action*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Kohlberg, L. (1984). *The psychology of moral development: The nature and validity of moral stages* (Vol. 2). San Francisco: Harper & Row.
- Kohn, A. (1986). *No contest: The case against competition*. Boston: Houghton Mifflin.
- Krech, D., Crutchfield, R.S. (1948). *Theory and problems of social psychology*. New York: MacGraw-Hill.
- Kroll, W. (1979). The stress of high performance athletics. Coach, athlete, and the sport psychologist (2nd Ed., pp. 211-219). Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Laios, A., Theodorakis, N., Gargalianos, D. (2003). Leadership and power: Two important factors for effective coaching. *International Sports Journal*, 7, 150-154.
- Lifespan development and behavior*, Vol. 8. Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Lumpkin, A., Stoll, S.K., Beller, J. (1999). *Sport ethics: Applications for fair play*. McGraw-Hill.
- Lumpkin, A., Stoll, S.K., Beller, J.M. (1995). *Sport ethics: Applications for fair play*. St. Louis: CV Mosby Press.
- Maccoby, E.E. (1984). Socialization and developmental change. *Child Development*, 55, 317-328.
- McPherson, B.D., Curtis, J.E., Loy, J.W. (1989). *The Social Significance of Sport: An introduction to the Sociology of Sport*. Champaign. IL: Human Kinetics Books.
- Medrich, E.A., Roizen, J.A., Rubin, V., Buckley, S. (1982). *The serious business of growing up: A study of children's lives outside school*. Berkeley: University of California Press.
- Milgram, S. (1974). *Obedience to Authority: An Experimental View*. New York: Harper and Row.
- Miller, K.E., Hoffman, J.H., Barnes, G.M., Farrell, M.P., Sabo, D., Melnick, M.J. (2003). Jocks, gender, race, and adolescent problem drinking. *Journal of Drug Education*, 33, 445-462.
- Miller, N.E., Dollard, J. (1941). *Social learning and imitation*. New Haven, CT: Yale University Press.

- Monsaas, J.A. (1985). Learning to be a world-class tennis player. In: Bloom, B.S., Sosniak, L.A. (Eds), *Developing talent in young people* (211-269). New York: Ballantine Books.
- Morgan, W.P, Costill, D.L., Flynn, M. G., Raglin, J.S., O'Connor, P.J. (1988a). Mood disturbance following increased training in swimmers. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 20, 408-414.
- Morgan, W.P., Brown. D.R., Raglin. J.S., O'Connor, P.J., Ellickson, K.A. (1987). Psychological monitoring of overtraining and staleness. *British Journal of Sports Medicine*, 21, 107-114.
- Morgan, W.P., O'Connor, P.J., Ellickson, K.A., Bradley, P.W. (1988). Personality structure, mood states, and performance in elite male distance runners. *International journal of sport psychology*, 19, 247-263.
- Mosher, S., Crawford, S. (1995). Sociocultural aspects of physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 66, 2-7.
- Newell, A., & Rosenbloom, P.S. (1981). Mechanisms of skill acquisition and the law of practice. In: Anderson, J.R. (Ed.), *Cognitive Skills and their Acquisition* (pp. 1-51). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Nicholls, J.G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nicholls, J.G. (1984). Achievement motivation: Conceptions of ability, subjective experience, task choice, and performance. *Psychological Review*, 91, 328-346.
- Nucci, L.P. (2001). *Education in the moral domain*. Cambridge: Cambridge University Press.
- O'Dell, I., Tietjen, L. (1997). Kids, parents, coaches, and recreation activities. *Parks and Recreation*, 32, 70-76.
- Orlick, T. (1996). The wheel of excellence. *Journal of Performance Education*, 1, 1-3.
- Orlick, T. (1981). Positive socialization via cooperative games. *Developmental Psychology*, 17, 126-129.
- Orlick, T., Partington, J. (1988). Mental links to excellence. *The Sport Psychologist*, 2, 105-130.
- Paddick, R.J. (1991). Sportsmanship and winning. *Science Periodical on Research and Technology in Sport*, 11(3)
- Parsons, J. E., Adler, T. F., & Kaczala, C. M. (1982). Socialization of achievement attitudes and beliefs: Parental influences. *Child Development*, 53, 310-321.
- Petlichkoff, L.M. (1996). The drop-out dilemma in youth sports. In: Bar-Or, O. (Ed), *The child and adolescent athlete: Encyclopedia of sports medicine* (Vol. 6) (pp. 418-430). Oxford: Blackwell Science.
- Petlichkoff, L. (1982). *Motives interscholastic athletes have for participation and reasons for discontinued involvement in school sponsored sports*. Unpublished Master's Thesis, Michigan State University.
- Piaget, J. (1932). *The moral development of the child*. London: Kegan Paul.
- Pooley, J.C. (1981, April). Drop-outs from sport: A case study of boys age group soccer. *Proceedings of the 96th National Eastern District Convention of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance*, Boston, Massachusetts (p. 32).

- Porter, N., & Taylor, N. (1972). A handbook for assessing moral reasoning. Moral Education & Research Foundation.
- Prochaska, J.J., Rodgers, M.W., Sallis, J.F. (2002). Association of parent and peer support with adolescent physical activity. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 73, 206-210.
- Rest, J.R. (1986). *Moral development: Advances in research and theory*. New York: Praeger.
- Rest, J.D. (1979). *Development in judging moral issues*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Rest, J., Turiel, E., Kohlberg, L. (1969). Level of moral development as a determinant of preference and comprehension of moral judgments made by others. *Journal of personality*, 37(2), 225-252.
- Roberts, G.C. (1993). Motivation in sport: Understanding and enhancing the motivation and achievement of children. In: Singer, R.N., Murphey, M., Tennant L.K. (Eds.), *Handbook on research in sport psychology* (pp. 405-420). St. Louis, MO: McMillan.
- Roberts, G.C. (1984). Achievement motivation in children's sport. In: Nicholls, J. (Ed.), *The development of achievement motivation* (pp. 251-282). Greenwich, CT: JAI Press.
- Robinson, T.T., Carron, A.V. (1982). Personal and situational factors associated with dropping out versus maintaining participation in competitive sport. *Journal of Sport Psychology*, 4, 364-378.
- Romance, T. (1984). A program to promote moral development through elementary school physical education. Unpublished doctoral dissertation, University of Oregon.
- Ross, S. (1989). Locus of responsibility: Ethical behaviour in sport. *International Journal of Physical Education*, 32, 19-22.
- Sapp, M., Haubenstricker, J. (1978, April). Motivation for joining and reasons for not continuing in youth sport programs in Michigan. In Kansas City, MO: Paper presented at the annual meeting for the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation, and Dance.
- Searle, J.R. (1969). *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press,
- Selman, R. L. (1980). *Growth of interpersonal understanding: Developmental and clinical analysis*. New York: Academic.
- Sherif, M. (1935). A study of some social factors in perception. *Archives of Psychology*, 27(187)
- Sherman, C.A., Fuller, R., Speed, H.D. (2000). Gender comparisons of preferred coaching behaviours in Australian sports. *Journal of Sport Behaviour*, 23, 389-406.
- Shields, D.L., & Bredemeier, B.L. (2002). *Moral reasoning in the context of sport*. Available on the World Wide Web:
<http://tigger.uic.edu/~Inucci/MoralEd/articles/shieldssport.html>
- Shields, D.L., Bredemeier, B.J.L. (1995). *Character development and physical activity*. Human Kinetics Publishers.
- Shields, D.L., Bredemeier, B.J. (1984). Sport and moral growth: A structural developmental perspective. In: Straub, W., Williams, J. (Eds.), *Cognitive sport psychology* (pp. 89-101). Lansing, NY: Sport Science Associates,

- Silva, J. (1983). The perceived legitimacy of rule violating behavior in sport. *Journal of Sport Psychology*, 5, 438-448.
- Simon, H.A., Chase, W.G. (1973). Skill in chess. *American Scientist*, 621, 394-403.
- Skard, O., Vaglum, P. (1989). The influence of psychosocial and sport factors on dropout from boys' soccer: A prospective study. *Scandinavian Journal of Sports Sciences*, 11, 65-72.
- Snarey, J.R. (1985). Cross-cultural universality of social-moral development: a critical review of Kohlbergian research. *Psychological bulletin*, 97, 202-232.
- Snyder, E., Spreitzer, E. (1973). Family influence and involvement in sports. *Research Quarterly*, 44, 249-255.
- Sonstroem, R.J., Morgan, W.P. (1989). Exercise and self-esteem: rationale and model. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 21(3), 329-337.
- Stephens, D.E., Bredemeier, B.J. (1996). Moral atmosphere and judgments about aggressions in girls' soccer: Relationships among moral and motivational variables. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 18, 158-173.
- Stevenson, C.L. (1999). Becoming an elite international athlete: Making decisions about identity In: Coakley J., & Donnelly P. (Eds), *Inside sports* (pp. 86-95). London: Routledge.
- Stevenson, C.L. (1990). The early careers of international athletes. *Sociology of Sport Journal*, 7, 238-253.
- Triandis, H.C. (1977). *Interpersonal behavior*. Monterey, CA: Brooks/Cole Publishing Company.
- Turiel, E. (1983). *The development of social knowledge: Morality and convention*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Turiel, E. (1978). Social regulations and domains of social concepts. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 1978(1), 45-74.
- Turiel, E. (1975). The development of social concepts: Mores, customs, and conventions. In: DePalma, D.J., Foley, J.M. (Eds), *Moral Development: Current Theory and Research* (pp. 7-38). Halsted Press.
- vanOosten, M. (1989). Fair play in sport – Tipping the scales towards fairness. *Champion*, 13, 27-31.
- Vealey, R. (1986). Conceptualization of sport-confidence and competitive orientation: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Sport Psychology*, 8, 221-246.
- Volkwein, K.A. (1995). Ethics and top-level sport – A paradox? *International Review for the Sociology of Sport*, 30, 311-321.
- Wallingford, R. (1975). Long distance running. In: Tayler, A.W., Landry, F. (Eds.), *The scientific aspects of sport training* (pp. 118-130). Springfield, IL: Charles C. Thomas.
- Wankel, L.M., Kreisel, P.S. (1985). Methodological considerations in youth sport motivation research: A comparison of open-ended and paired comparison approaches. *Journal of Sport Psychology*, 7(1), 65-74.
- Ward, P., Hodges, N.J., Williams, A.M., Starkes, J. (2004). Deliberate practice and expert performance: Defining the path to excellence. In: Williams, A.M., Hodges, N. (Eds.), *Skill acquisition in sport: Research, theory and practice* (pp. 231-258). London: Routledge.

- Webb, H. (1969). Professionalization of attitudes toward play among adolescents. In: Kenyon G.S. (Ed.), *Aspects of contemporary sport sociology* (pp. 161-187). Chicago, IL: Athletic Institute.
- Weiblen, J.H. (1972). *Game rules and morality*. Greensboro: University of North Carolina.
- Wheeler, G.D., Steadward, R.D., Legg, D., Hutzler, Y., Campbell, E., Johnson, A. (1999). Personal investment in disability sport careers: An international study. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 16, 219-237.
- Wiersma, L.D. (2000). Risks and benefits of youth sport specialization: Perspectives and recommendations. *Pediatric Exercise Science*, 12, 13-22.
- Wright, J.J. (1992). Gamesmanship or cheating: How far should coaches go to gain an edge? *Strategies*, 6, 21-22.
- Wuerth, S., Lee, M.J., Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 5, 21-33.